

**2008.gada progresa ziņojums
par
Latvijas Lauku attīstības programmas
2007. - 2013. gadam
īstenošanu**

SATURS

<i>Tekstā lietotie saīsinājumi</i>	3
<i>levads</i>	4
1. Vispārējs situācijas raksturojums	5
1.1. Tautsaimniecības attīstība	5
1.2. Lauksaimniecības nozīme tautsaimniecībā.....	7
1.3. Iedzīvotāji.....	9
2. Izmaiņas vispārējos apstākļos	10
2.1. Izmaiņas tiesību aktos	10
2.2. Neparedzēti sociāli ekonomiski notikumi.....	11
2.3. Izmaiņas Kopienas un valsts politikā, kas ietekmē ELFLA un citu finanšu instrumentu savstarpējo saskanību.	11
3. Programmas virzība saistībā ar izvirzītajiem mērķiem, pamatojoties uz īstenošanas un rezultātu rādītājiem.	12
4. Programmas finansiālā īstenošana	21
5. Kopsavilkums par notiekošām novērtēšanas darbībām ko veic saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1698/2005 86. panta 3. punktu	26
6. Vadošās iestādes un uzraudzības komitejas veiktie pasākumi, lai nodrošinātu programmas īstenošanas kvalitāti un efektivitāti	27
6.1. „Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam” uzraudzības komitejas aktivitātes	27
6.2. „Lauku attīstības programmas 2007.- 2013.gadam” uzraudzības komitejas darba grupu tikšanās.....	27
6.3. Vadošās iestādes darbību reglamentējošo dokumentu izstrāde	28
6.4. Uzraudzības un novērtēšanas pasākumi	29
6.5. Informācija par veiktajām pārbaudēm uz vietas	29
6.6. Koordinācijas nodrošināšana ar citiem Kopienas finanšu instrumentiem.....	33
6.7. Konstatēto neatbilstību ziņošana Eiropas Komisijai	33
6.8. Valsts lauku tīkls, tā izveidošana un darbība.....	33
6.9. Lielāko programmas pārvaldības problēmu kopsavilkums un visi veiktie pasākumi	34
6.10. Tehniskās palīdzības izmantošana	35
6.11. Veiktie pasākumi, lai nodrošinātu to, ka informāciju par programmu izplata saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1698/2005 76. pantu	38
Pielikums Nr.1	40
2008.gadā atvērtās LAP pasākumu pieteikumu pieņemšanas kārtas un tām piešķirtais sabiedriskais finansējums	40
Pielikums Nr.2	41
Grozījumi „Latvijas Lauku attīstības programmā 2007-2013.gadam”	41

Tekstā lietotie saīsinājumi

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

IKP – iekšzemes kopprodukts

ELFLA - Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai

ELGF – Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds

EK – Eiropas Komisija

EM – Ekonomikas ministrija

ES – Eiropas Savienība

ESIC – Eiropas Savienības Informācijas centrs

LAD – Lauku atbalsta dienests

LAP – „Latvijas Lauku attīstības programma 2007. – 2013.gadam”

LIZ – lauksaimniecībā izmantojamā zeme

LSM – LAP pasākums „Lauku saimniecību modernizācija”

LLVS - Labs lauksaimniecības un vides stāvoklis

LVAEI - Latvijas Valsts Agrārās Ekonomikas Institūts

MK – Ministru kabinets

MLA – LAP pasākums „Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)”

NATURA – LAP pasākums „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK”

NNS – Nepārtrauktās novērtēšanas sistēma

PP – LAP pasākums „Priekšlaicīga pensionēšanās”

RG – LAP pasākums „Ražotāju grupas”

RLP – Reģionālā lauksaimniecības pārvalde

URA – LAP pasākums „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”

VLT – Valsts lauku tīkls

ZM – Zemkopības ministrija

Ievads

Saskaņā ar Padomes 2005.gada 20.septembra Regulas Nr.1698/2005 (EK) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) 82.pantu un 2006. gada 15. decembra Komisijas Regulas (EK) Nr. 1974/2006, ar ko paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), 60.pantu, dalībvalstīm ir jānodrošina lauku attīstības programmu īstenošanas uzraudzība, kā vienu no pasākumiem paredzot gada progresu ziņojumu par programmas īstenošanu sagatavošanu un nosūtīšanu EK.

Ņemot vērā to, ka ar 2008.gada 15.februāra lēmumu (CCI 2007 LV 06 RPO 001) EK apstiprināja „Latvijas Lauku attīstības programmu 2007. – 2013.gadam”, kas galīgajā redakcijā tika nosūtīta EK 2007.gada 18.decembrī, Latvijai ir tiesības pretendēt uz atbalstu par izdevumiem, ko programmas maksājumu aģentūra samaksājusi no 2007.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 31.decembrim.

2008.gadā tika uzsākta atbalsta pretendentu iesniegumu pieņemšana 12 LAP pasākumos un programmas sabiedriskais finansējums tika izmaksāts 7 tās pasākumos: „Priekšlaicīga pensionēšanās”, „Lauku saimniecību modernizācija”, „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija”, „Ražotāju grupas”, „Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)”, „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” un „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”, kā arī Tehniskās palīdzības aktivitātēm. LAP pasākumos „Priekšlaicīga pensionēšanās”, „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija” un „Ražotāju grupas” viss izmaksātais sabiedriskais finansējums tika izmaksāts pārejas posma izdevumiem saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1320/2006.

2008.gadā notika trīs LAP uzraudzības komisijas sēdes, kā arī tika organizēta divu LAP uzraudzības komitejas lēmumu pieņemšana rakstiskās procedūras veidā. Vadošā iestāde veica iestādes darbību reglamentējošo dokumentu izstrādi, dažādus programmas uzraudzības un novērtēšanas pasākumus, kā arī nodrošināja tās koordināciju ar citiem Kopienas finanšu instrumentiem.

Atbilstoši Kopienas tiesību aktos noteiktajam 2008.gadā tika izveidots Valsts lauku tīkla sekretariāts, Valsts lauku tīkla Sadarbības padome, kā arī organizētas 3 Sadarbības padomes sēdes. Bez tam, tika apstiprināta arī Valsts lauku tīkla Rīcības programma un īstenojamās aktivitātes 2008. un 2009.gadam un veikts darbs pie informācijas un publicitātes pasākumu ieviešanas – izveidots Valsts lauku tīkla logotips un mājas lapa.

Vadošā iestāde 2008.gadā veica nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka informāciju par programmu izplata saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1698/2005 76.pantu.

1. Vispārējs situācijas raksturojums

1.1. Tautsaimniecības attīstība

Saskaņā ar Ekonomikas ministrijas „Informatīvo ziņojumu par makroekonomisko situāciju valstī” (2009.gada marts) 2008.gadā IKP apjoms, salīdzinot ar iepriekšējo gadu samazinājās par 4,6%. Pasaules finanšu problēmām padziļinoties, lejupslīdes tempi 2008.gada otrajā pusē paātrinājās. 1.ceturksnī IKP apjoms salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni samazinājās par 5% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), bet vēl arvien nedaudz pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā ceturkšņa līmeni (par 0,5%). Nākošos ceturkšņos IKP apjoms jau bija krietni zem 2007. gada atbilstošo ceturkšņu līmeņa (attiecīgi par 1,9%, 5,2% un 10,3%).

1. tabula. Latvijas IKP atsevišķās tautsaimniecības jomās

	IEKŠZEMES KOPPRODUKTA INDEKSI PA DARBĪBAS VEIDIEM (2000.gada salīdzināmajās cenās; procentos pret iepriekšējo periodu)				IEKŠZEMES KOPPRODUKTS ATSEVIĶIEM DARBĪBAS VEIDIEM (2000.gada salīdzināmajās cenās; procentos)			
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008
IKP PAVISAM	110,6	112,2	110	95,4	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Lauksaimniecība, medniecība un mežsaimniecība	109,5	94,8	107,8	99,5	3,3%	2,8%	2,7%	2,9%
Zvejniecība	104,5	94,9	112,4	103,9	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Apstrādes rūpniecība	105,9	106,2	100,5	93,5	11,9%	11,3%	10,3%	10,1%
Būvniecība	115,5	121,5	115,7	97,4	6,5%	7,0%	7,4%	7,6%

Avots: CSP

Latvijā 2008.gadā izlaides samazinājums bija gandrīz visās tautsaimniecības nozarēs, izņemot transportu un sakarus, kā arī sabiedrisko pakalpojumu nozares, kas nedaudz pārsniedza iepriekšējā gada līmeni. Lielākie kritumi aizvadītajā gadā bija būvniecības, apstrādes rūpniecības un tirdzniecības nozarēs.

2008.gadā Latvijas ekonomikas lejupslīdi spēcīgi ietekmēja pasaules finanšu krīzes procesi, kas būtiski samazināja Latvijas ārējo un iekšējo pieprasījumu. Finanšu krīzes ietekmes dziļumu pastiprināja Latvijas ārējā sektora izteiktā nesabalansētība, kas izveidojās iepriekšējos straujās izaugsmes gados. Būtiskais privātā patēriņa un investīciju pieaugums, kas notika straujākos tempos nekā kopējā ekonomiskā izaugsme, balstījās lielā mērā uz nozīmīgu ārējā kapitāla ieplūdi. Tas arī noteica liela maksājumu bilances tekošā konta deficīta izveidošanos un līdz ar to Latvijas ekonomikas ievainojamības palielināšanos. Ļoti augstais iekšzemes patēriņš un lielais importa pārsvars pār eksportu arī noteica Latvijas ekonomikas sašaurināšanas apjomu 2008.gadā, jo, izsīkstot finanšu ieplūdei, notika straujš privātā patēriņa un investīciju samazinājums un būtiskas ekonomikas korekcijas, kas izpaudās kā preču un pakalpojumu eksporta un importa bilances uzlabošanās vienlaikus ar ekonomisko aktivitāšu kritumu, samazinoties iekšējam pieprasījumam

Privātā patēriņa pieauguma tempi 2008.gada sākumā sāka samazināties. Gada otrajā pusē samazinājuma tempi jau ievērojami pārsniedza 10% robežu un bija attiecīgi -13,3%

3.ceturksnī un -20,1% 4.ceturksnī. Kopumā 2008.gadā privātais patēriņš samazinājās par 11%, salīdzinot ar 2007.gadu.

Investīciju apjomi pamatlīdzekļos 2008.gadā samazinājās par 13,2%, kas lielā mērā saistīts ar būtisku aktivitāšu samazināšanos nekustamā īpašuma tirgū. 2008.gada 1.ceturksnī investīcijas bija par 7,2%, 2.ceturksnī par 11,8% un 3.ceturksnī par 16,9% zemākā līmenī nekā iepriekšējā gada atbilstošajos ceturkšņos. Arī gada 4.ceturksnī tās turpināja samazināties (par 15%), turklāt samazinājās gan sabiedriskā, gan privātā sektora investīcijas.

Kopējais iekšējais pieprasījums 2008.gada 1.ceturksnī bija par 1,9% (salīdzināmās cenās) mazāks nekā 2007.gada 1.ceturksnī. Gada otrā ceturksnī tas jau samazinājās par 8,3%, 3.ceturksnī par 13%, bet 4.ceturksnī par 15,9%, kā rezultātā 2008.gadā kopumā iekšzemes pieprasījums samazinājās par 10,2%, salīdzinot ar 2007.gadu.

Latvijas preču un pakalpojumu eksporta apjomi 2008.gadā saruka par 1,3%, savukārt imports samazinājās daudz straujāk – par 13,6 procentiem. Izteikti negatīvā Latvijas tirdzniecības bilance 2008.gadā turpināja uzlaboties, samazinoties importam un palielinoties eksportam. Ienākumi no eksporta 2008.gadā palielinājās lielā mērā pateicoties cenu pieaugumam, nevis apjomu izmaiņām. Latvijas maksājumu bilances tekošā konta deficīts 2008.gada 4.ceturksnī samazinājās līdz 10,4% no IKP.

Situācija globālajā finanšu tirgū būtiski ietekmēja Latvijas finanšu sektoru. Naudas resursu sadārdzināšanās rezultātā samazinājās kredītēšanas apjomi, savukārt naudas līdzekļu ierobežota pieejamība mazināja mājsaimniecību patēriņu un vājināja uzņēmumu attīstības iespējas. Latvijas ekonomikā ienākošo finanšu plūsmu izsīkšana atstāja negatīvu ietekmi arī uz valsts kopbudžeta ieņēmumiem. 2008.gadā konsolidētā kopbudžeta deficīts bija 531,1 milj. latu, jeb 3,3% no IKP. 2008. gada valsts konsolidētā kopbudžeta kopējie ieņēmumi bija 5723 milj. latu (pēc naudas plūsmas principa), kas ir par 7,0% vairāk nekā 2007.gadā un veidoja 90,2% no plāna.

Nodarbinātība būtiski sāka samazināties tikai 2008.gada ceturtajā ceturksnī, kad nodarbināto iedzīvotāju skaits samazinājās jau par 5,8%, salīdzinot ar 2007.gada 4.ceturksni. Tādejādi vidējais nodarbināto skaits 2008.gadā bija 1124,5 tūkst. cilvēku, kas ir par 5,5 tūkst. jeb 0,5% vairāk kā 2007.gadā. Tajā pašā laikā 2008.gadā strauji pieauga bezdarbnieku skaits. Salīdzinot ar 2007.gadu tas pieauga par 25,5%, sasniedzot 90,5 tūkstošus (gada vidējais rādītājs). Reģistrētā bezdarba līmenis 2008.gada beigās sasniedza 7,0%, kas ir par 2,1 procentpunktiem vairāk kā 2007.gada beigās.

2008.gada sākumā saglabājās augsts darba samaksas pieauguma temps. Tas sāka samazināties tikai gada otrajā pusē. Ja 2008.gada jūlijā vidējā bruto alga iepriekšējā gada līmeni pārsniedza par 22,8%, tad decembrī vairs tikai par 9,4%. Gada vidējā darba alga 2008.gadā bija 480 lati, t.i., par 20,8% lielāka nekā iepriekšējā gadā (2007.gadā 398 lati). Visstraujāk algas 2008.gadā palielinājās tādās nozarēs kā transports un sakari – 26,0% un tirdzniecība – 24,2%. Vismazāk bruto darba alga pieauga primārās un komercpakalpojumu nozarēs – 21,2% un 21,0% attiecīgi.

Būtiskais algu palielinājums un produktivitātes samazinājums noteica produkcijas vienības darbaspēka izmaksu (ULC)* pieaugumu 2008.gadā. 2008.gadā Latvijā, kā arī citās Baltijas valstīs reālā ULC pieauguma tempi palielinājās. Pieprasījuma samazināšanās iekšējos un ārējos tirgos negatīvi ietekmēja situāciju preču tirgos. 2008.gada trīs ceturkšņos, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, IKP samazinājās par 2,4%, tai pašā laikā atbilstošās korekcijas darbaspēka tirgos nenotika, un tas bija galvenais reālā ULC pieauguma iemesls. Reālās produkcijas vienības darbaspēka izmaksas 2008.gada 3.ceturksnī bija par 26,6% lielākas nekā iepriekšējā gada atbilstošā ceturksnī.

* ULC (Unit Labour Costs) tiek noteikts kā attiecība starp viena darbspēka vienības izmaksām un darbspēka produktivitāti. Ja produktivitāte aug straujāk par algām, tad ULC samazinās, kas liecina par to, ka valsts cenu konkurētspēja palielinās, un otrādi.

Sarūkot iekšējam pieprasījumam un mazinoties piedāvājuma puses faktoru ietekmei (administratīvi regulējamās cenas, degvielas un pārtikas cenas, kā arī akcīzes palielinājums tabakas izstrādājumiem gada sākumā) 2008.gada otrajā pusē patēriņa cenu pieauguma temps samazinājās. Arī apstrādes rūpniecības ražotāju cenu pieaugums 2008.gadā bija izteikti mērenāks nekā iepriekšējā gadā un sākot ar septembri tās samazinājās. Kopējais patēriņa cenu līmenis 2008. gadā palielinājās par 10,5%, kas ir par 3,6 procentpunktiem mazāks nekā iepriekšējā gada pieaugums. Pakalpojumiem cenas pieauga straujāk (par 13,3%), bet precēm lēnākos tempos (par 9,5%). 2008.gadā Latvijā bija augstākā patēriņa cenu inflācija Eiropas Savienībā. Kopējais ražotāju cenu pieauguma temps 2008.gadā (9,5%) bija par 3,6 procentpunktiem lēnāks nekā iepriekšējā gadā (13,1%).

2. tabula. Patēriņa cenu pārmaiņas 2008.gadā pa mēnešiem

mēnesis	Inflācijas izmaiņas %		
	Salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi	Salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi	Vidēji gada laikā
Janvāris	2,8	15,8	10,8
Februāris	1,3	16,7	11,6
Marts	1,5	16,8	12,3
Aprīlis	1,5	17,5	13
Maijs	0,9	17,9	13,8
Jūnijs	0,7	17,7	14,6
Jūlijs	0,3	16,7	15,2
Augusts	-0,4	15,7	15,6
Septembris	1,1	14,9	15,9
Oktobris	1,2	13,8	15,9
Novembris	-0,4	11,8	15,7
Decembris	-0,5	10,5	15,4

Avots: EM Informatīvais ziņojums par makroekonomisko situāciju valstī, Rīga, 2009.gada marts

1.2.Lauksaimniecības nozīme tautsaimniecībā

Lauksaimniecības, medniecības un ar to saistīto pakalpojumu, mežsaimniecības un pārtikas rūpniecības daļa iekšzemes kopproduktā, rēķinot faktiskajās cenās no kopējās pievienotās vērtības, 2008. gadā bija 5,1% jeb 749,1 miljons Ls.

3. tabula. Atsevišķu nozaru daļa valsts IKP 2008.gadā

Nosaukums	tūkst. Ls	%
Pievienotā vērtība kopā	14 567 047	100,0%
Lauksaimniecība, medniecība un ar to saistītie pakalpojumi	253 715	1,7%
Mežsaimniecība	187 061	1,3%
Zvejniecība	12 933	0,1%
Pārtikas rūpniecība	308 362	2,1%

Avots: CSP

Ražotāju cenu indeksi pārtikas produktu ražošanas nozarēs 2008.gadā attiecībā pret 2007.gadu kopumā turpināja pieaugt. Tā, piemēram, 2008. gadā salīdzinājumā ar 2007. gadu ražotāju cenu indekss pārtikas produktu un dzērienu ražošanā bija 118,1%, gaļas un gaļas produktu ražošanā, pārstrādē un konservēšanā 114,7%, augļu un dārzeņu pārstrādē un konservēšanā 111,7%, piena produktu ražošanā 116,6% un citu pārtikas produktu ražošanā 121%.

4. tabula. Atsevišķu produktu vidējās mazumtirdzniecības cenas 2008.gadā (lati par 1kg)

	2007.g.	2008.g.	2008.g. pret 2007.g., %
Liellopu gaļa	2,25	2,61	16,0%
Cūkgaļa	2,02	2,42	19,8%
Vārīta desa	2,18	2,35	7,8%
Cīsiņi	2,43	2,83	16,5%
Piens, par 1 litru	0,46	0,59	28,3%
Sviests	2,93	4,38	49,5%
Cietie sieri	3,7	4,81	30,0%
Kartupeļi	0,36	0,32	-11,1%
Svaigie kāposti	0,31	0,37	19,4%
Burkāni	0,39	0,49	25,6%
Sīpoli	0,47	0,42	-10,6%
Āboli	0,67	0,87	29,9%
Banāni	0,92	0,95	3,3%
Cukurs	0,75	0,74	-1,3%
Medus	4,45	4,77	7,2%
Augstākā labuma kviešu milti	0,35	0,5	42,9%
Rudzu-kviešu maize	0,49	0,67	36,7%
Baltmaize	0,85	1,15	35,3%
Olas, par 10 gab.	0,74	0,93	25,7%

Avots: CSP

Lauksaimniecības ekonomiskā kopaprēķina par 2008.gadu provizoriskie dati liecina, ka saražotās augkopības produkcijas vērtība 2008.gadā bija 355,7 miljoni Ls, kas, salīdzinot ar 2007.gadu, ir samazinājums par 4%. Savukārt saražotās lopkopības produkcijas vērtība 2008.gadā bija 292,7 miljoni Ls, kas, salīdzinot ar 2007.gadu, ir pieaugums par 5%. Lauksaimniecības preču izlaide 2008.gadā ir bijusi par 1,5 miljoniem Ls mazāka nekā 2007.gadā. Lauksaimniecības produktu bruto pievienotā vērtība 2008.gadā ir bijusi 198,4 miljoni Ls un salīdzinot ar gadu iepriekš tā ir kritusies par 19%. Ienākumi no lauksaimnieciskās darbības 2008.gadā bija 257 miljoni Ls, kas, salīdzinot ar 2007.gadu, ir samazinājums par 16%. Nodarbināto skaits lauksaimniecībā 2008.gadā samazinājās līdz 100,1 tūkst. cilvēku, kas ir par 7% mazāk nekā 2007.gadā. Ienākumi uz 1 lauksaimniecībā nodarbināto gadā bija 2280 Ls, kas ir par 12% mazāk nekā 2007.gadā.

2008.gadā lauksaimniecībā, medniecībā un mežsaimniecībā bija nodarbināti 87,3 tūkst. cilvēku, no tiem 70,3 tūkst. strādāja lauksaimniecībā, medniecībā un ar to saistīto pakalpojumu jomā, bet 17,1 tūkst. mežsaimniecībā, kokmateriālu sagatavošanā un ar to saistīto pakalpojumu jomā. No visiem 2008.gadā lauksaimniecībā, medniecībā un mežsaimniecībā nodarbinātajiem 56,4 tūkst. bija vīrieši un 30,9 tūkst. sievietes.

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa lauksaimniecībā, medniecībā un mežsaimniecībā 2008.gadā bija 409 Ls, kas ir par 60 Ls jeb 17% vairāk nekā 2007.gadā. Šis rādītājs minētajā jomā ir zemāks nekā tautsaimniecībā kopumā, kur strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa 2008.gadā bija 479 Ls. Vīriešu mēneša vidējā bruto darba samaksa lauksaimniecībā, medniecībā un mežsaimniecībā 2008.gadā bija 411 Ls, bet sieviešu 352 Ls.

Vidējais saimniecības lielums 2008.gadā bija 25,5 ha, bet LIZ platība vidēji 1 saimniecībā – 17 ha.

1.3.Iedzīvotāji

Latvijas iedzīvotāju skaits arī 2008. gadā turpināja samazināties. 2009. gada sākumā tas bija 2 miljoni 261,3 tūkstoši cilvēku jeb par 9,6 tūkstošiem cilvēku mazāks nekā pirms gada, liecina Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes dati.

5. tabula. Latvijas iedzīvotāji gada sākumā 2003. – 2008. gadā.

Rādītājs	Vienības	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Iedzīvotāji, kopā	tūkst.	2331	2319	2306	2295	2281	2261
Iedzīvotāji, laukos	tūkst.	751	748	739	735	731	730
Lauku iedzīvotāju īpatsvars	%	32,2	32,2	32	32	32,1	32,1
Iedzīvotāji pilsētās	tūkst.	1580	1571	1567	1559	1550	1541
Iedzīvotāju blīvums, vidēji valstī	iedz./km ²	36,1	35,9	35,7	35,5	35,3	35,2

Avots: CSP

2008.gada beigās valstī bija reģistrēti 76,4 tūkst. bezdarbnieku, kas bija 7,5% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem. Salīdzinājumam, 2007.gada decembrī valstī bija reģistrēti 63.3 tūkst. bezdarbnieku jeb 5,2% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem.

6. tabula. Darba meklētāju īpatsvars un bezdarba līmenis 2003. – 2008. gadā.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Darba meklētāju īpatsvars, % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā, valstī kopumā	10,6	10,4	8,7	6,8	6	7,5
Reģistrētā bezdarba līmenis, vidēji periodā, %	8,6	8,8	8,7	7	5,6	7,5

Avots: CSP

2. Izmaiņas vispārējos apstākļos

2.1. Izmaiņas tiesību aktos

Ar 2008.gada 15.februāra lēmumu Nr. K(2008)705 EK apstiprināja LAP, kas galīgajā redakcijā tika nosūtīta EK 2007.gada 18.decembrī (CCI 2007 LV 06 RPO 001). Publiskie izdevumi LAP īstenošanai ir 1 361 646 324 EUR visā laikposmā, un ELFLA maksimālais ieguldījums ir 1 041 113 504 EUR. Saskaņā ar šo lēmumu Latvijai ir tiesības pretendēt uz atbalstu par izdevumiem, ko programmas maksājumu aģentūra samaksājusi no 2007.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 31.decembrim. Ar šo lēmumu tika arī apstiprināts valsts atbalsts, kurš paredzēts, lai saskaņā ar regulas (EK) Nr.1698/2005 89.pantu sniegtu valsts papildu finansējumu lauku attīstības pasākumiem, par ko ir piešķirts Kopienas atbalsts un kas attiecīgā gadījumā ir iekļauti programmā, ciktāl uz šādu valsts atbalstu attiecas EK līguma 36.panta darbības joma.

Tā kā Latvijai kā ES dalībvalstij ir jāizstrādā nacionālie normatīvie akti ES tiesību aktu piemērošanai, tādējādi, nodrošinot ELFLA sekmīgu līdzekļu apguvi no 2007. līdz 2013.gadam, 2008.gadā bija nepieciešams ieviest atsevišķus valdības noteikumus, kā arī izdarīt grozījumus esošajos valdības noteikumos. Pamatojoties uz to tika sagatavoti un Ministru kabinetā apstiprināti šādi normatīvie akti:

Ministru kabineta 2008.gada 21.aprīļa noteikumi Nr. 298 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā lauku un zivsaimniecības attīstībai” (noteikti pieteikšanās nosacījumi atbalsta pasākumiem; projektu iesniegumu vērtēšanas un atlases kārtība; lēmumu pieņemšanas kārtība; lēmumu paziņošanas un līgumu slēgšanas kārtība; projekta īstenošanas nosacījumi; publiskā finansējuma pieprasīšanas kārtība);

Ministru kabineta 2008.gada 4.augusta noteikumi Nr.644 „Grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.267 „Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda, Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai un Eiropas Zivsaimniecības fonda administrēšanas kārtība”” (noteikta ELFLA logotipu un atbalsta saņēmēju atbildību attiecībā uz ELFLA logotipa lietošanu; grozīts Uzraudzības komitejas balsstiesīgo locekļu sastāvu, papildinot to ar diviem pārstāvjiem no Vides ministrijas; noteikta atbalsta piešķiršanas kārtību (maksājumu pieprasījumu izskatīšanu, apstiprināšanu, daļēju apstiprināšanu vai noraidīšanu), ja atbalsta saņēmēji ir budžeta iestāde, pašvaldība, kapitālsabiedrība, biedrība vai nodibinājums);

Ministru kabineta 2008.gada 7.oktobra noteikumi Nr.829 „Grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.268 „Kārtība, kādā administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai, kā arī kārtība, kādā publicē informāciju par atbalsta saņēmējiem”” (noteikts, ka informēšanas un publicitātes pasākumus par atbalstu lauku attīstībai no ELFLA Latvijas teritorijā veic plānošanas reģioni);

Ministru kabineta 2008.gada 14.oktobra noteikumi Nr.854 „Grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.268 „Kārtība, kādā administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai un lauku attīstībai, kā arī kārtība, kādā publicē informāciju par atbalsta saņēmējiem”” (noteikts, ka savstarpējās atbilstības kontroles sistēmas koordinējošā iestāde ir Lauku atbalsta dienests, kā arī savstarpējās atbilstības kontroles sistēmā iesaistītās kompetentās kontroles iestādes – Lauku atbalsta dienests, Pārtikas un veterinārais dienests, Valsts augu aizsardzības dienests, Valsts meža dienests, un šo iestāžu kompetenci, atbildību un funkcijas);

Bez tam, Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam atbalsta pasākumu ieviešanai 2008.gadā tika izstrādāti un Ministru kabinetā apstiprināti virkne katram atbalsta pasākumam specifisko normatīvo aktu.

2.2.Neparedzēti sociāli ekonomiski notikumi

Spriedze Latvijas finanšu tirgū

2008.gada nogalē palielinājās spriedze Latvijas finanšu tirgū, jo notikumi globālajos tirgos pastiprināja esošos izaicinājumus valsts ekonomikai. Valdība un Latvijas Banka (LB) attiecīgi reaģēja, izstrādājot plašu stratēģiju, lai tuvākajā laikā mazinātu finansēšanas spiedienu un ilgtermiņā izveidotu ilgtspējīgu ekonomikas pamatu.

Izaugsmi, kas valstī laikā starp 2000. un 2007. gadu bija vidēji 9% un lielākā visā ES, virzīja privātais patēriņš un ieguldījumi nekustamajā īpašumā un citos netirgojamo preču sektoros. Straujais valsts izdevumu pieaugums palielināja pieprasījumu un veicināja pārkaršanu šajā laika posmā, savukārt algu palielinājums bija straujāks nekā produktivitātes pieaugums, kā rezultātā tika veicināta patēriņa cenu inflācija un pasliktinājās konkurētspēja. Spēcīgais importa pieprasījums arī izraisīja kārtējo maksājumu konta deficīta palielināšanos, tam pārsniedzot 20% no IKP gan 2006. gadā, gan 2007. gadā, kā rezultātā bruto ārējais parāds sasniedza 135% no IKP. Tajā pat laikā augstais īstermiņa ārējais parāds Latvijai radīja piepešas kapitāla ieplūdes apstākļu risku, bet privātā sektora parāds (gan iekšējais, gan ārējais) pietuvojās līmenim, kas var apdraudēt ilgtermiņa izaugsmi.

Latvijas valdība pārņēma kontroli pār „Parex banku”, kas ir otra valsts lielākā banka, un nomainīja tās vadību. 2008.gada 11. decembrī Saeima (parlaments) apstiprināja 2009. gada budžeta grozījumus, nosakot valdības fiskālo deficītu (izņemot iespējamās finanšu sistēmas atbalsta pasākumus) mazāku par 5% no IKP.

Par finanšu atbalsta sniegšanu Latvijai 7,5 miljardu eiro apmērā 2008. gada decembra beigās vienojās Eiropas Komisija, Starptautiskais Valūtas fonds (SVF), Pasaules Banka, Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka (ERAB) un vairākas Eiropas Savienības (ES) dalībvalstis. Aizdevuma līdzekļi Latvijai tuvāko trīs gadu laikā būs pieejami pa daļām.

2.3.Izmaiņas Kopienas un valsts politikā, kas ietekmē ELFLA un citu finanšu instrumentu savstarpējo saskanību.

2008.gadā nav notikušas izmaiņas Kopienas un valsts politikā, kas ietekmētu ELFLA un citu finanšu instrumentu savstarpējo saskanību.

3. Programmas virzība saistībā ar izvirzītajiem mērķiem, pamatojoties uz īstenošanas un rezultātu rādītājiem.

Ņemot vērā to, ka ar 2008.gada 15.februāra lēmumu EK apstiprināja „Latvijas Lauku attīstības programmu 2007. – 2013.gadam”, kas galīgajā redakcijā tika nosūtīta EK 2007.gada 18.decembrī, Latvijai, sākot no minētā datuma ir tiesības pretendēt uz atbalstu par izdevumiem, ko programmas maksājumu aģentūra samaksājusi no 2007.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 31.decembrim.

LAP pasākumos „Priekšlaicīga pensionēšanās”, „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija” un „Ražotāju grupas” 2008.gadā viss izmaksātais sabiedriskais finansējums tika izmaksāts pārejas posma izdevumiem saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1320/2006. Tā pasākumā „Priekšlaicīga pensionēšanās” tika izmaksāts sabiedriskais finansējums 1113,1 tūkst. Ls apmērā (4,9% no LAP šim pasākumam paredzētajām sabiedriskā finansējuma izmaksām iepriekšējā periodā uzņemtajām saistībām), pasākumā „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija” 135,3 tūkst. Ls apmērā (1,0% no LAP šim pasākumam paredzētajām sabiedriskā finansējuma izmaksām iepriekšējā periodā uzņemtajām saistībām) un pasākumā „Ražotāju grupas” 23,1 tūkst. Ls apmērā (1,9% no LAP šim pasākumam paredzētajām sabiedriskā finansējuma izmaksām iepriekšējā periodā uzņemtajām saistībām).

Pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” 2008.gadā pavisam LAP sabiedriskais finansējums tika izmaksāts 1077 lauku saimniecībām (55,8 % no iznākuma rādītāja mērķa), no kurām 935 bija juridisku personu īpašums, bet 142 piederēja fiziskām personām. No šīm 142 atbalstu saņēmušajām saimniecībām, kas pieder fiziskajām personām, 79 (55,6 %) piederēja vīriešiem, bet 63 (44,4 %) sievietēm. Kopējais izmaksātā sabiedriskā finansējuma apjoms šajā pasākumā 2008.gadā bija 18535,0 tūkst. Ls (8,2 % no LAP paredzētā pasākuma finansējuma). Jauns produkts un/vai jauna tehnoloģija tika ieviesta 843 no tām saimniecībām, kurām izmaksāts finansējums (30,1 % no rezultāta rādītāja mērķa). Jauna tehnoloģija tika ieviesta 831 (77,2 %) no atbalstītajām saimniecībām, bet jaunu produktu ieviesa tikai 12 (1,1%) atbalstu guvušās saimniecības. 2008.gadā jaunbūvēto vai atjaunoto ēku grīdas platība atbalstītajās saimniecībās bija 3570 kvadrātmetri (0,7 % no papildus rādītāja mērķa).

Pasākuma „Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)” ietvaros 2008.gadā tika atbalstīta 53 581 saimniecība (76,9 % no iznākuma rādītāja mērķa), kas aptvēra 888,6 tūkst. ha (73,3 % no iznākuma rādītāja mērķa). Kopējais izmaksātā sabiedriskā finansējuma apjoms šajā pasākumā 2008.gadā bija 42 292,3 tūkst. Ls (43,8 % no LAP paredzētā pasākuma finansējuma). Vidējais izmaksātā atbalsta daudzums uz 1 atbalstīto saimniecību bija 632,5 Ls un vidējais izmaksātā atbalsta daudzums uz 1 hektāru bija 38 EUR.

Īstenojot pasākumu „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” tika atbalstītas 5709 saimniecības (96,3 % no rādītāja mērķa), kas aptvēra 42703 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes (62,16 % no rādītāja mērķa). Kopējais izmaksātā sabiedriskā finansējuma apjoms šajā pasākumā 2008.gadā bija 1 300,8 tūkst. Ls (14,4 % no LAP paredzētā pasākuma finansējuma).

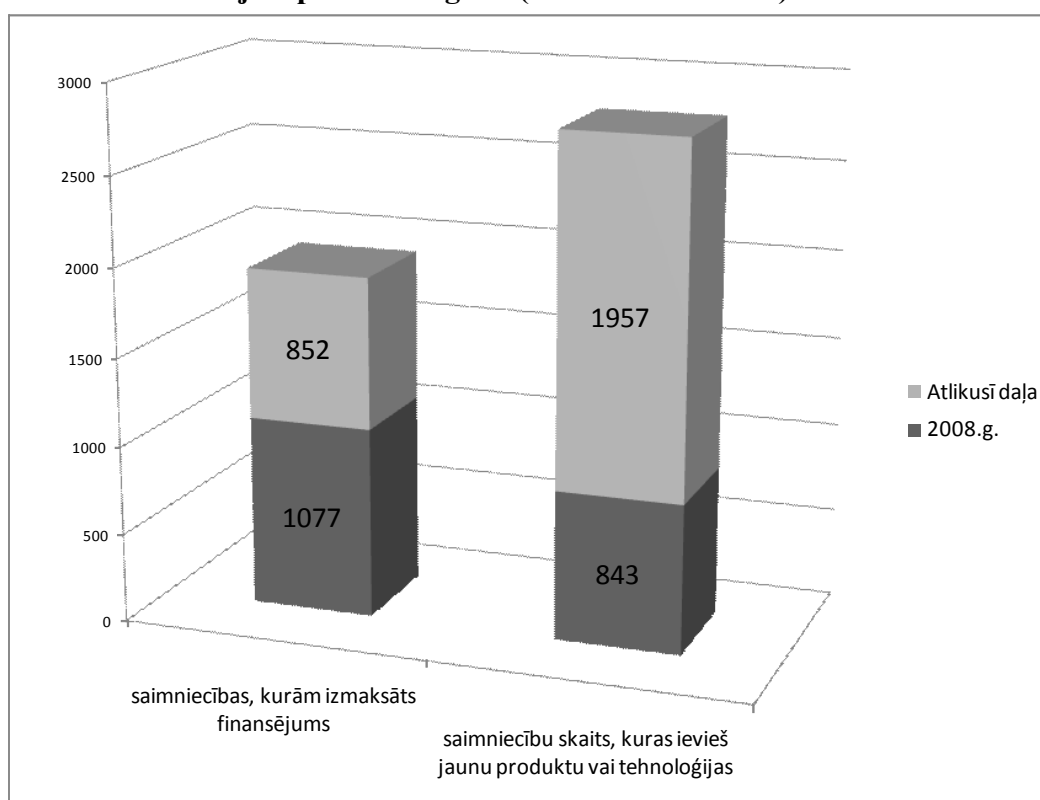
Pasākumā „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” 2008.gadā pavisam no LAP sabiedriskā finansējuma tika apmaksāti 86 projekti. Atbalstīto mikrouzņēmumu skaits bija 20 (0,8 % no rādītāja mērķa), no kuriem 19 bija juridiskas personu, bet viens fiziskas personas īpašumā. Kopējais izmaksātā sabiedriskā finansējuma apjoms šajā pasākumā 2008.gadā bija 320,2 tūkst. Ls (0,4 % no LAP paredzētā pasākuma finansējuma). Atbalstīto uzņēmumu radītā

ar lauksaimniecību nesaistītā bruto pievienotā vērtība bija 28,8 tūkst. Ls, no kuras lauku saimniecībās 6,3 tūkst. Ls, bet citos uzņēmumos 22,5 tūkst. Ls. Kopā tika izveidotas 28 darbavietas (0,4 % no rādītāja mērķa), no kurām 21 strādāja vīrieši, bet 7 sievietes. Nelielais izveidoto darbavietu skaits izskaidrojams ar pasākuma neseno uzsākšanu, jo daudzi uzsāktie projekti vēl nav pabeigti. 5 darbavietas tika izveidotas lauku saimniecībās, bet 23 ārpus lauku saimniecībām. Pasākuma apakšpasākuma „Atbalsts mikrouzņēmumu radīšanai un attīstībai” ietvaros kopējais investīciju apjoms bija 798 tūkst. Ls (0,7 % no rādītāja mērķa), kas, iespējams, izskaidrojams ar sarežģīto situāciju finanšu tirgos, jo nelielajiem uzņēmumiem bija grūtības ar banku kredītu saņemšanu. Tikai 11 projekti tika realizēti mazāk labvēlīgajās teritorijās (1,8 % no rādītāja mērķa), kam par pamatu varētu būt nepietiekamā atbalsta intensitāte projektu realizēšanai šajās teritorijās un nelabvēlīgāka ekonomiskā situācija, salīdzinot ar ekonomisko situāciju pilsētās un attīstītākos rajonos. Atbalstīto saimniecību kopējā LIZ platība bija 442 ha (44,2 % no rādītāja mērķa).

2008.gadā LAP lauku attīstības maksājumiem pasākuma “Agrovide” ietvaros tika saņemti 4694 pieteikumi, kuru sadalījums pa apakšpasākumiem bija šāds:

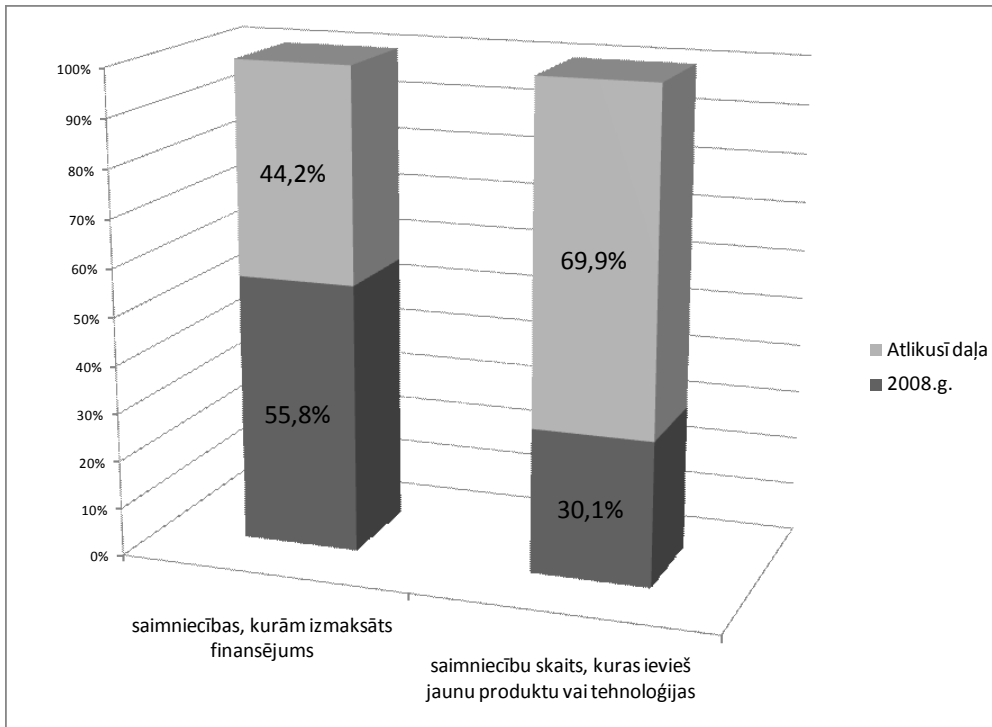
- uz BLA atbalstu pieteicās 1041 pretendenti;
- uz BDUZ atbalstu pieteicās 2603 pretendenti;
- uz BI atbalstu pieteicās 51 pretendenti;
- uz RLZP atbalstu pieteicās 466 pretendenti;
- uz IDIV atbalstu pieteicās 83 pretendenti;
- uz LDGRS atbalstu pieteicās 450 pretendenti.

1.attēls. LAP pasākuma "Lauku saimniecību modernizācija" iznākuma un rezultāta rādītāja izpilde 2008.gadā (saimniecību skaits)

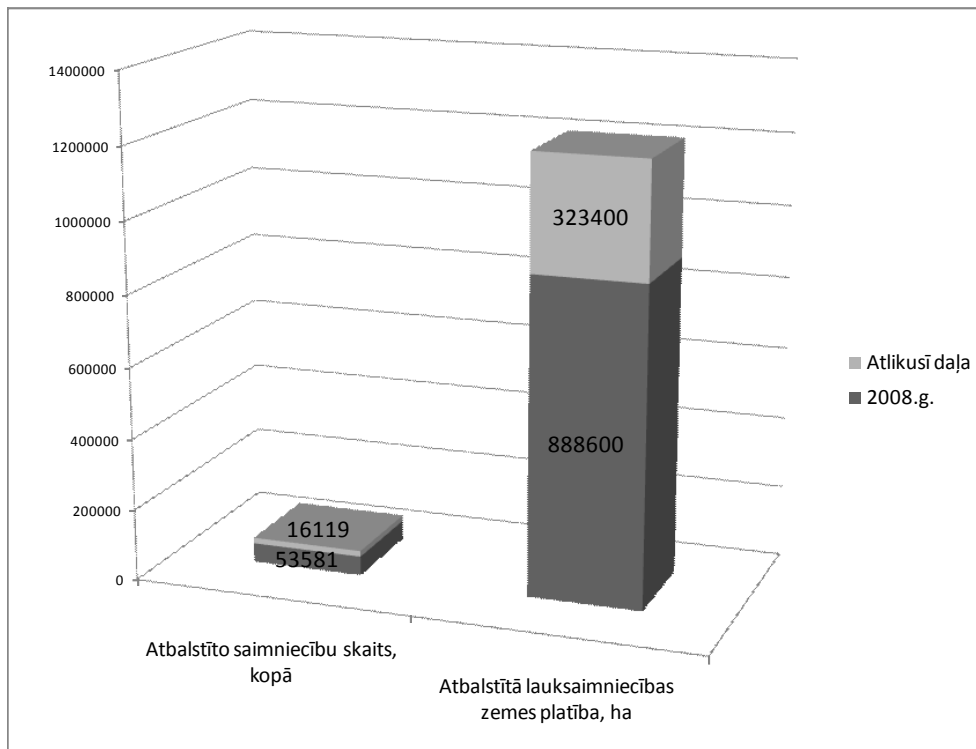
Avots: LAD

2.attēls. LAP pasākuma "Lauku saimniecību modernizācija" iznākuma un rezultāta rādītāja izpilde 2008.gadā, %

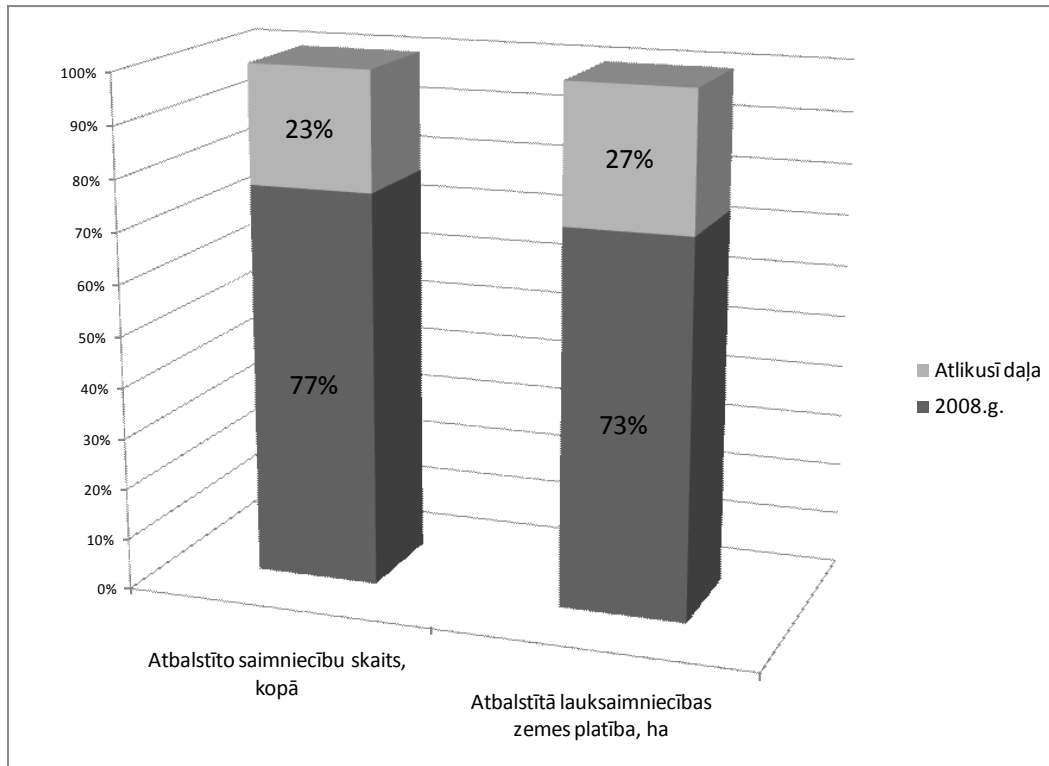
Avots: LAD

3.attēls. LAP pasākuma "Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)" iznākuma rādītāju izpilde 2008.gadā

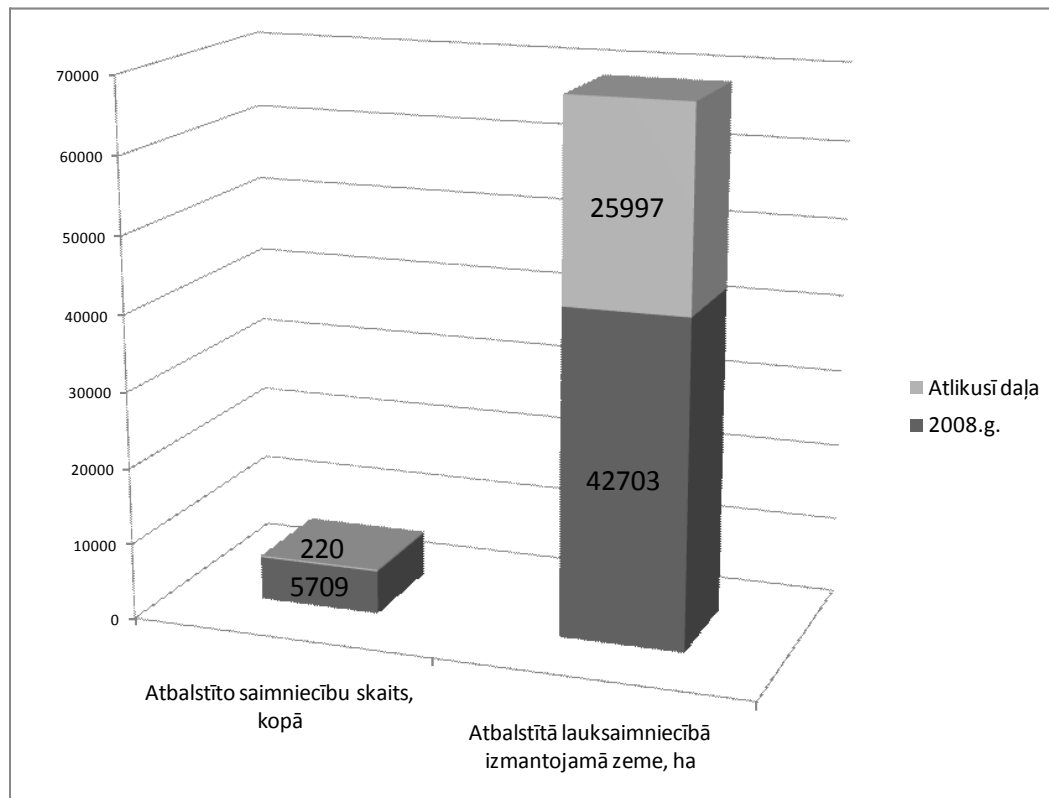
Avots: LAD

4.attēls. LAP pasākuma "Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)" iznākuma rādītāju izpilde 2008.gadā, %

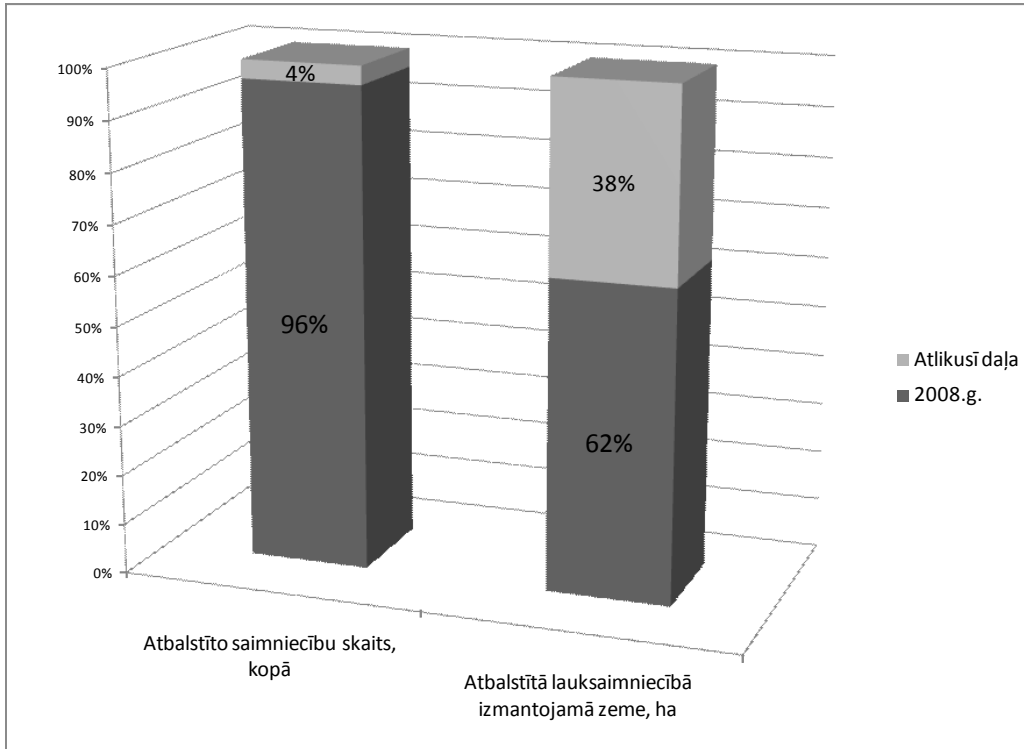
Avots: LAD

5.attēls. LAP pasākuma "Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK" iznākuma rādītāju izpilde 2008.gadā

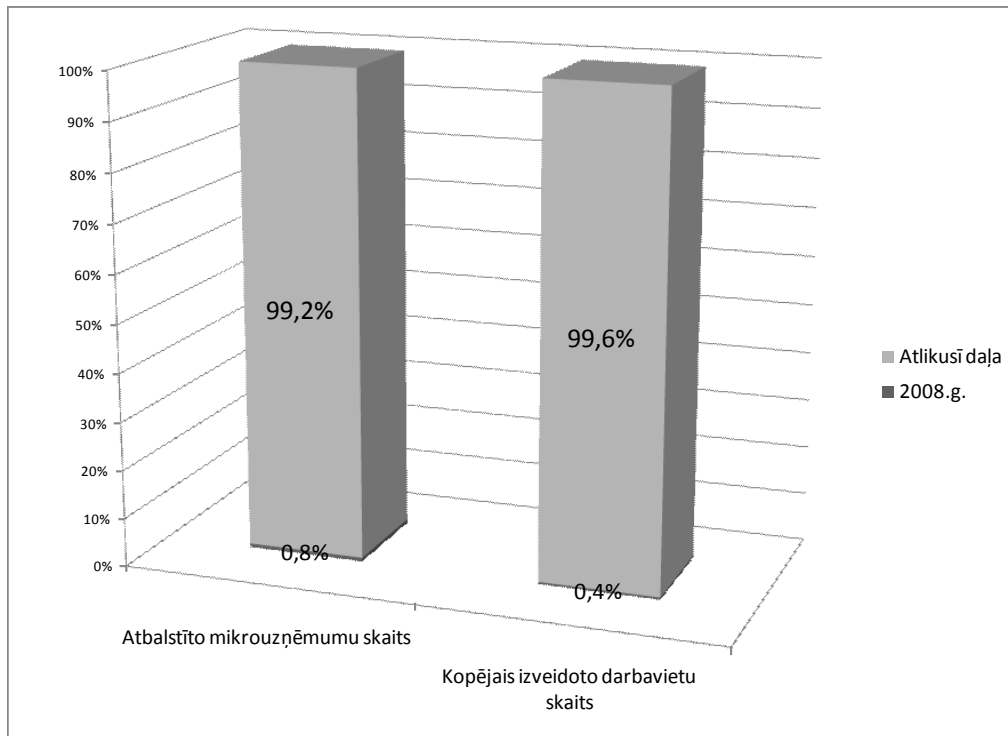
Avots: LAD

6.attēls. LAP pasākuma "Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK" iznākuma rādītāju izpilde 2008.gadā, %

Avots: LAD

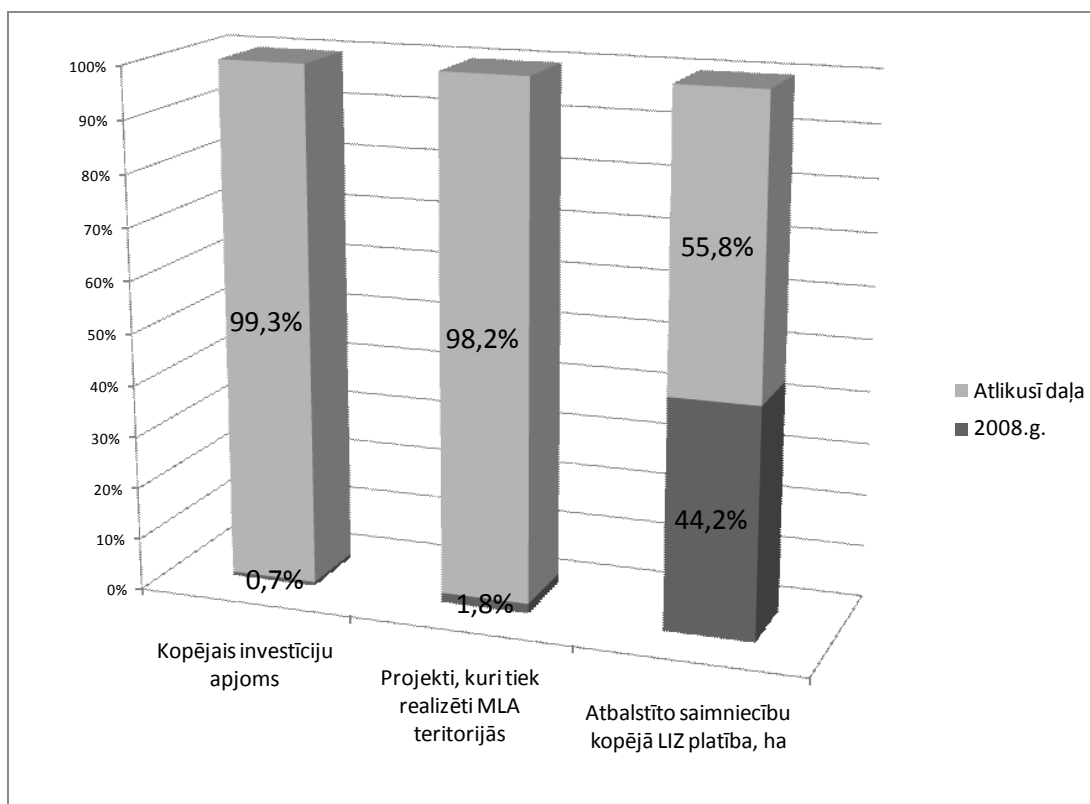
7.attēls. LAP pasākuma "Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai" apakšpasākuma "Atbalsts mikrouzņēmumu radīšanai un attīstībai" iznākuma un rezultāta rādītāju izpilde 2008.gadā, %

Avots: LAD

8.attēls. LAP pasākuma "Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai" apakšpasākuma "Atbalsts mikrouzņēmumu radīšanai un attīstībai" papildus rādītāju izpilde 2008.gadā, %

Avots: LAD

2008.gadā tika uzsākta daļa no LAP pasākumu ieviešanas, izsludinot projekta iesniegumu pieņemšanu atsevišķos LAP pasākumu ietvaros (skatīt ziņojuma Pielikumu Nr.1.).

Atbalsta pretendentu aktivitāte bijusi dažāda atkarībā no pasākuma specifikas, Latvijas ģeogrāfiskā stāvokļa, teritorijas un ekonomiskās situācijas šajās teritorijās.

Ņemot vērā LAP pasākumu ietvaros izsludinātā finansējuma attiecību pret atbalsta pretendentu pieprasīto sabiedrisko finansējumu, secinām, ka LAP pasākuma:

- „**Lauku saimniecību modernizācija**” ietvaros 2008.gadā (izsludinātas 3 projekta iesniegumu pieņemšanas kārtas) atbalsta pretendentu pieprasītais finansējums sastāda vidēji 97% no izsludinātā finansējuma, kas liecina par šī pasākuma popularitāti lauksaimnieku vidū.

Lielākā daļa ieguldījumu saistīta ar tehnikas un iekārtu iegādi piena lopkopības un graudkopības jomās. Ēku būvniecība un rekonstrukcija sastāda mazu daļu no kopējiem veiktajiem ieguldījumiem. Lielākā daļa projektu iesniegti Ziemeļvidzemes, Ziemeļkurzemes, Lielrīgas un Viduslatvijas RLP. Šie ir tie reģioni, kuri aptver diezgan lielu daļu no Latvijas teritorijas, kā arī ekonomiskā attīstība ir salīdzinoši augsta, taču zema aktivitāte novērojama Ziemeļaustrumu un Austrumlatgales reģionos, kas ir ekonomiski mazāk attīstīti reģioni.

- „**Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana**” ietvaros 2008.gadā (izsludināta tikai 1 projekta iesniegumu pieņemšanas kārtas) atbalsta pretendentu pieprasītais finansējums sastāda tikai 12% no izsludinātā finansējuma. Šī zemā aktivitāte ir izskaidrojama ar pasākuma ieviešanas sākotnējo posmu, tādējādi spriest par šī pasākuma lietderību un prioritāti ir pārāgri. Ņemot vērā sociālo partneru sniegto informāciju, LAP pasākums

„Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana” ir nepieciešams un sāk kļūt populārs mežsaimnieku vidū.

Lielākā daļa projektu iesniegti Ziemeļvidzemes, Dienvidkurzemes un Viduslatvijas RLP, kur mežainums sasniedz 50-55%, taču zema aktivitāte novērojama Dienvidlatgales, Austrumlatgales un Zemgales reģionos, kur mežainums sasniedz tikai 30-40% no kopējās attiecīgās teritorijas platības.

- **„Lauksaimniecības un mežsaimniecības produktu pievienotā vērtība”** ietvaros 2008.gadā (izsludināta 1 projekta iesniegumu pieņemšanas kārtā) atbalsta pretendentu pieprasītais finansējums sastāda 41% no izsludinātā finansējuma, kas liecina par diezgan augstu atbalsta pretendentu aktivitāti. Šis pasākums tiek īstenots izmantojot centralizēto administrēšanas mehānismu, t.i. projekta iesniegumu pieņemšana un izvērtēšana notiek tikai LAD centrālajā birojā.

Lielākā daļa ieguldījumu saistīta ar tehnikas un iekārtu iegādi piena pārstrādes jomā. Ēku būvniecība un rekonstrukcija sastāda mazu daļu no kopējiem veiktajiem ieguldījumiem. Lielākā daļa projektu iesniegti Ziemeļvidzemes, Ziemeļkurzemes, Ziemeļaustrumu, Lielrīgas, Viduslatvijas, Zemgales, Dienvidkurzemes, RLP. Šie ir tie reģioni, kuri aptver diezgan lielu daļu no Latvijas teritorijas, taču zema aktivitāte novērojama Dienvidlatgales un Austrumlatgales reģionos, kas ir ekonomiski mazāk attīstīti reģioni.

- **„Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija”** ietvaros 2008.gadā (izsludināta 1 projekta iesniegumu pieņemšanas kārtā) atbalsta pretendentu aktivitāte bija ļoti liela un atbalsta pretendentu pieprasītais finansējums pārsniedza izsludināto finansējumu. Lielākā daļa projektu iesniegti Dienvidlatgales un Austrumlatgales RLP, kas ir ekonomiski mazāk attīstīti reģioni, kā arī šī pasākuma ietvaros ieguldījumu kopējie apjomi un kompensācijas apjomi ir salīdzinoši mazi.

- **„Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana”** ietvaros 2008.gadā (izsludināta 1 projekta iesniegumu pieņemšanas kārtā) atbalsta pretendentu pieprasītais finansējums sastāda tikai 11% no izsludinātā finansējuma. Kā jau iepriekš minēts, šī zemā aktivitāte ir izskaidrojama ar pasākuma ieviešanas sākotnējo posmu, kā arī šī pasākuma specifika nosaka, ka atbalsts mežsaimniecības potenciāla atjaunošanai tiek sniegts tikai ugunsgrēku un/vai dabas katastrofu radīto postījumu vietās.

Lielākā daļa projektu iesniegti Dienvidkurzemes RLP. Kā jau iepriekš minēts, tad šajā reģionā mežainums sasniedz 50-55%.

- **„Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”** ietvaros 2008.gadā (izsludinātas 4 projekta iesniegumu pieņemšanas kārtas) atbalsta pretendentu aktivitāte bija ļoti liela un atbalsta pretendentu pieprasītais finansējums pārsniedza izsludināto finansējumu. Ļoti liela aktivitāte bijusi apakšpasākuma „Energijas ražošana no lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes biomasas” ietvaros.

Lielākā daļa ieguldījumu saistīta ar jaunu ražošanas pamatlīdzekļu iegādi. Ēku būvniecība un rekonstrukcija sastāda mazu daļu (5%) no kopējiem veiktajiem ieguldījumiem. Lielākā daļa projektu iesniegti Lielrīgas, Viduslatvijas, Ziemeļkurzemes un Ziemeļvidzemes RLP. Šie ir tie reģioni, kuri aptver diezgan lielu daļu no Latvijas teritorijas, kā arī ekonomiskā attīstība ir salīdzinoši augsta, taču zema aktivitāte novērojama Ziemeļaustrumu un Austrumlatgales reģionos, kas ir ekonomiski mazāk attīstīti reģioni.

- **„Tūrisma aktivitāšu veicināšana”** 2008.gadā (izsludināta 1 projekta iesniegumu pieņemšanas kārtā) atbalsta pretendentu pieprasītais finansējums sastāda 60% no izsludinātā finansējuma.

Lielākā daļa projektu iesniegti Lielrīgas, Dienvidkurzemes un Ziemeļvidzemes RLP. Šie ir tie reģioni, kuri aptver diezgan lielu daļu no Latvijas teritorijas, kā arī ekonomiskā attīstība ir salīdzinoši augsta, taču zema aktivitāte novērojama Ziemeļaustrumu, Dienvidlatgales, Austrumlatgales, Viduslatvijas un Zemgales reģionos.

- **„Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem”** 2008.gadā (izsludinātas 4 projekta iesniegumu pieņemšanas kārtas) atbalsta pretendentu pieprasītais finansējums sastāda 75% no izsludinātā finansējuma.
- **„Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana”** 2008.gadā (izsludināta 1 projekta iesniegumu pieņemšanas kārtā) atbalsta pretendentu pieprasītais finansējums sastāda 85% no izsludinātā finansējuma.

Ņemot vērā iepriekšminēto, secināms, ka lielākā atbalsta pretendentu aktivitāte novērojama investīciju tipa pasākumos, t.sk. jaunas tehnikas un iekārtu iegādei..

Vadošā iestāde pastāvīgi izvērtē LAP pasākumu ieviešanu, izmantojot LAD informācijas sistēmas sniegtās priekšrocības un pieejamos datus. Tiek veikta atbalsta pretendentu aktivitātes, veiktie ieguldījumi, kā arī lauksaimniecības, lauku attīstības un ekonomikas attīstība Latvijā, kā rezultātā Vadošā iestāde sadarbībā ar sociālajiem un ekonomiskajiem partneriem izstrādā grozījumus LAP un pasākumu atbalsta saņemšanas nosacījumos, tādējādi veicinot kvalitatīvu, efektīvu, lauksaimnieku prasībām atbilstošu LAP ieviešanu.

Lai veicinātu mazāk attīstīto reģionu attīstību, kā arī dotu priekšrocības šo reģionu atbalsta pretendentiem, Vadošās iestāde, izmantojot projektu atlases kritēriju noteikšanas mehānismu, paredzējusi, ka vienādu punktu skaita gadījumā, priekšroka tiek dota tiem atbalsta pretendentu projektiem, kas tiek ieviesti teritorijās ar zemāku attīstības indeksu.

Vadošā iestāde pastāvīgi sniedz informāciju Uzraudzības komitejas locekļiem par LAP ieviešanas progresu, tādējādi informējot partnerus par LAP pasākuma ieviešanas specifiku un sniedz priekšlikumus par nepieciešamajiem grozījumiem atbilstošajos normatīvajos dokumentos un LAP pasākumu atbalsta saņemšanas nosacījumos.

Ņemot vērā augstāk minēto, Vadošā iestāde 2008.gada decembrī ierosinājusi grozījumus LAP, veicinot kooperāciju lauksaimniecības un lauku attīstības ietvaros, jo pēdējos gados, t.sk. 2008.gadā bija vērojama lauku saimniecību sadrumstalotība, kā arī sadarbībā ar lauksaimnieku organizācijām bija noskaidrotas lauksaimnieku vēlmes kooperēties, tādējādi paredzēts palielināt kopējo attiecināmo izdevumu kopsummā atbilstīgām lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvām sabiedrībām.

Ņemot vērā bioloģiskās lauksaimniecības produktu nozīmīgumu cilvēka uzturā, kā arī ņemot vērā bioloģiskās lauksaimniecības produktu sadārdzināto ražošanu un ņemot vērā to, ka lauksaimnieki izmanto pārsvarā konvencionālo saimniekošanas tipu, Vadošā iestāde , lai veicinātu bioloģiskās lauksaimniecības produktu ražošanu, paredzējusi papildus intensitātes piešķiršanu bioloģiskās lauksaimniecības produktu ražotājiem.

Kā jau iepriekš minēts, 2008.gadā visu pasauli, t.sk. Latviju skārusi globālā ekonomikas krīze, kuras ietekmē strauji samazinājusies atbalsta pretendentu aktivitāte, jo kreditēšanas iespējas krasi samazinājušās, lauksaimnieku ienākumi krasi samazinājušies dēļ cenu krituma un noieta tirgus sašaurināšanās.

Tādējādi Latvijai nepieciešams izvērtēt ES fondu, t.sk. LAP pasākumu ieviešanas prioritāti, nepieciešams lemt par turpmāku LAP pasākumu ieviešanu, pat atsevišķu pasākumu ieviešanas pārtraukšanu vai daļēju finansējuma samazinājuma, tādējādi sniedzot priekšroku tiem pasākumiem, kas tieši vērsti uz ekonomiskās aktivitātes stimulēšanu.

2008.gada beigās Vadošā iestāde jau sākusi sarunas ar sociālajiem un ekonomiskajiem partneriem par LAP pasākumu ieviešanas prioritātēm un iespējamiem risinājumiem.

4. Programmas finansiālā īstenošana

2008.gadā tika uzsākta atbalsta pretendentu iesniegumu pieņemšana 16 LAP pasākumos (skat. Pielikumu Nr.1 „2008.gadā atvērtās LAP pasākumu pieteikumu pieņemšanas kārtas un tām piešķirtais sabiedriskais finansējums”), kā arī notika Tehniskās palīdzības projektu pieņemšana.

LAP pasākumam "Natura 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)" pieteicās 1 197 meža īpašnieki, kuri atbalstam deklarēja 16993,26 ha meža zemes, no kurām 15329,57 ha apstiprināja kā platību ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem "Natura 2000" teritorijā. 2008. gadā BLA, BDUZ vai BI apakšpasākumu līmenī bija iespēja brīvprātīgi pārveidot „Latvijas Lauku attīstības plāna 2004.- 2006.gadam” ietvaros uzņemtās saistības par jaunām piecu gadu saistībām no 2008- 2012.gadam LAP ietvaros, tāpēc LAD pārstāvji informēja un skaidroja gan lauksaimniekiem, gan lauksaimnieku organizācijām pārejas nosacījumus.

2008.gadā LAP sabiedriskais finansējums tika izmaksāts 7 programmas pasākumos: „Priekšlaicīga pensionēšanās”, „Lauku saimniecību modernizācija”, „Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija”, „Ražotāju grupas”, „Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)”, „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” un „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” (skat. 1. un 2.attēlu), kā arī Tehniskās palīdzības aktivitātēm.

7. tabula. Programmas finansiālā īstenošana 2008. gadā.

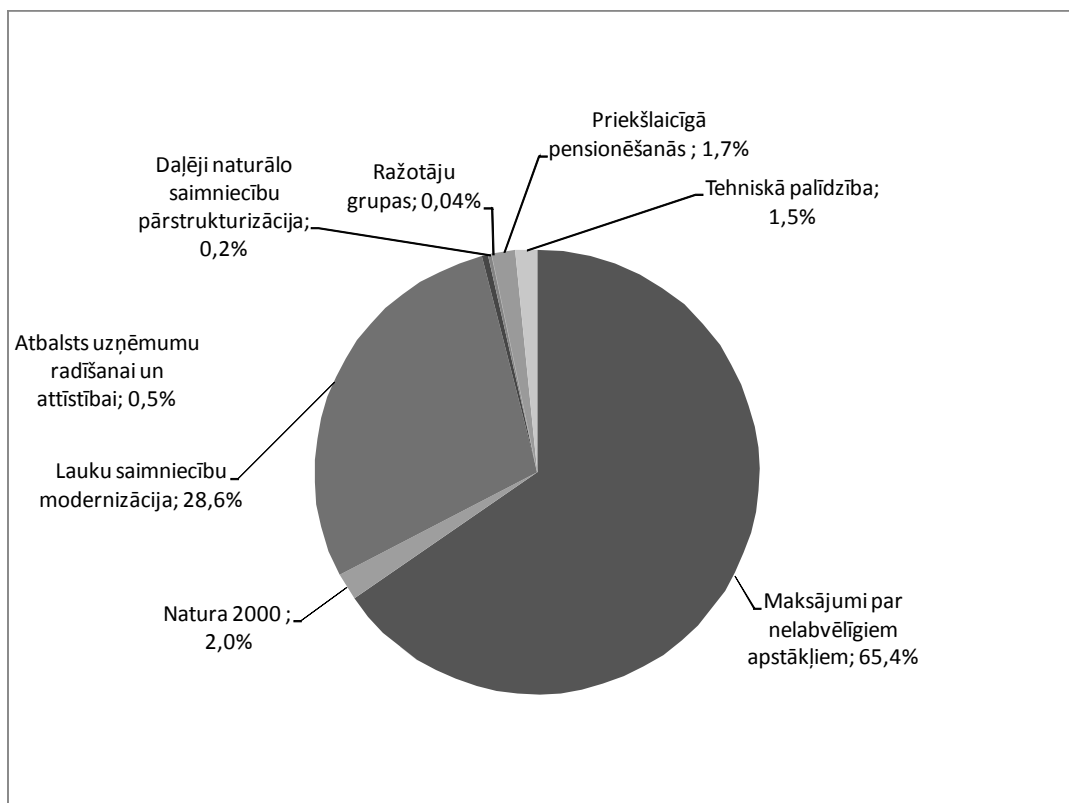
Asis/pasākumi	Gada maksājumi - 2008.gads		Kumulatīvie maksājumi no 2007.gada līdz 2008.gadam	
	EUR	Ls*	EUR	Ls*
1. ass				
Pasākums 113 Priekšlaicīga pensionēšanās – tai skaitā pārejas posma izdevumi saskaņā ar regulu (EK) Nr. 1320/2006	1 573 590	1 105 925	1 573 590	1 105 925
Pasākums 121 Lauku saimniecību modernizācija – tai skaitā pārejas posma izdevumi saskaņā ar regulu (EK) Nr. 1320/2006	26 277 287	18 467 782	26 277 287	18 467 782
Pasākums 141 Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija – tai skaitā pārejas posma izdevumi saskaņā ar regulu (EK) Nr. 1320/2006	191 657	134 697	191 657	134 697
Pasākums 142 Ražotāju grupas – tai skaitā pārejas posma izdevumi saskaņā ar regulu (EK) Nr. 1320/2006	32 793	23 047	32 793	23 047
1. ass kopā – tai skaitā pārejas posma izdevumi saskaņā ar regulu (EK) Nr. 1320/2006	28 075 326	19 731 451	28 075 326	19 731 451
2. ass				
Pasākums 212 Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas) – tai skaitā pārejas posma izdevumi saskaņā ar regulu (EK) Nr. 1320/2006	60 327 174	42 398 179	60 327 174	42 398 179
Pasākums 213 Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK – tai skaitā pārejas posma izdevumi saskaņā ar regulu (EK) Nr. 1320/2006	1 855 465	1 304 028	1 855 465	1 304 028
2. ass kopā	62 182 639	43 702 207	62 182 639	43 702 207

– tai skaitā pārejas posma izdevumi saskaņā ar regulu (EK) Nr. 1320/2006	0	0	0	0
3. ass				
Pasākums 312 (311) Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	454 003	319 075	454 003	319 075
– tai skaitā pārejas posma izdevumi saskaņā ar regulu (EK) Nr. 1320/2006	0	0	0	0
3. ass kopā	454 003	319 075	454 003	319 075
– tai skaitā pārejas posma izdevumi saskaņā ar regulu (EK) Nr. 1320/2006	0		0	
Tehniskā palīdzība	1 402 437	985 638	1 402 437	985 638
– tai skaitā pārejas posma izdevumi saskaņā ar regulu (EK) Nr. 1320/2006	0	0	0	0
Programma kopā	92 114 405	64 738 372	92 114 405	64 738 372
– tai skaitā pārejas posma izdevumi saskaņā ar regulu (EK) Nr. 1320/2006	1 798 040	1 263 670	1 798 040	1 263 670

Aprēķinam izmantots vienotais Latvijas bankas noteiktais valūtas kurss 1EUR = 0,702804 Ls

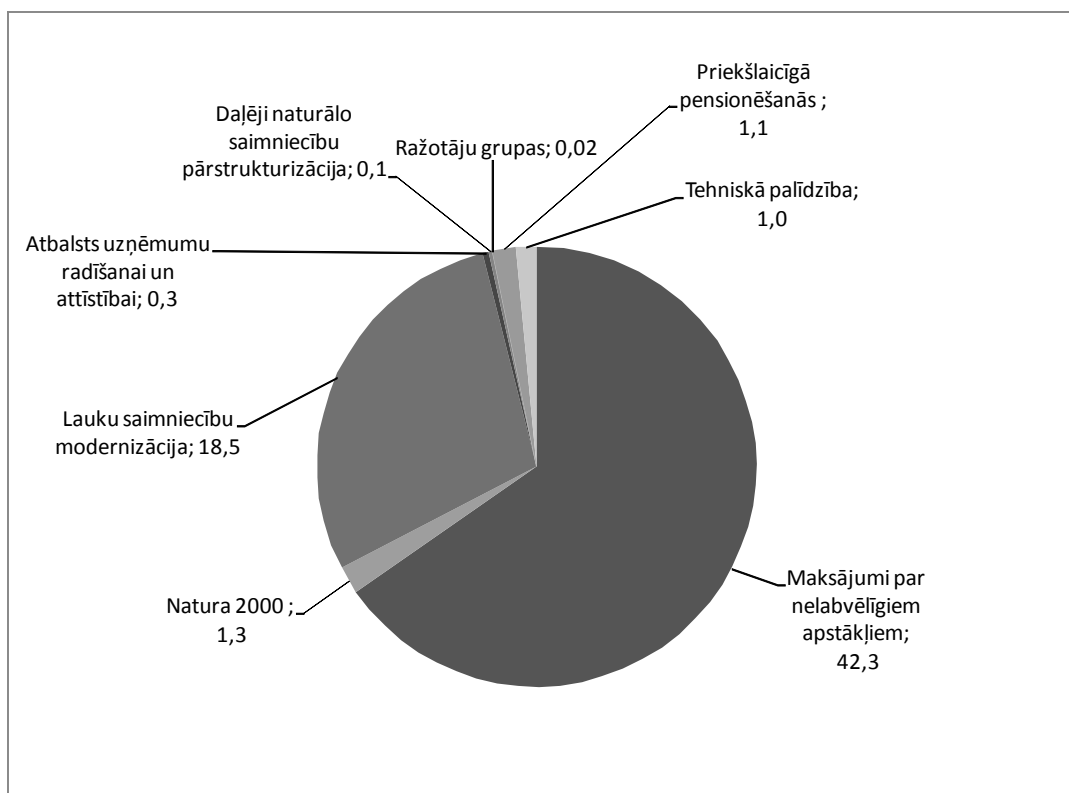
Avots: LAD

9.attēls. LAP sabiedriskā finansējuma izmaksas pa pasākumiem 2008.gadā, % no kopējām izmaksām

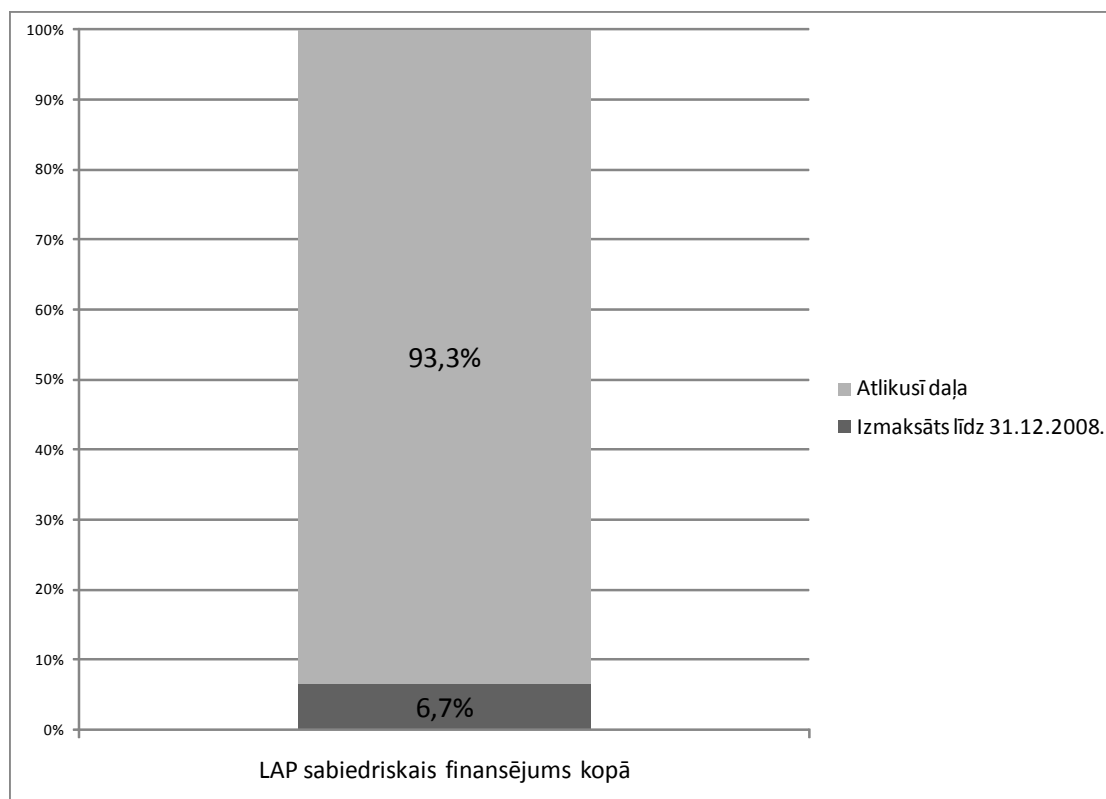
Avots: LAD

10.attēls. LAP sabiedriskā finansējuma izmaksas pa pasākumiem 2008.gadā, miljonos Ls

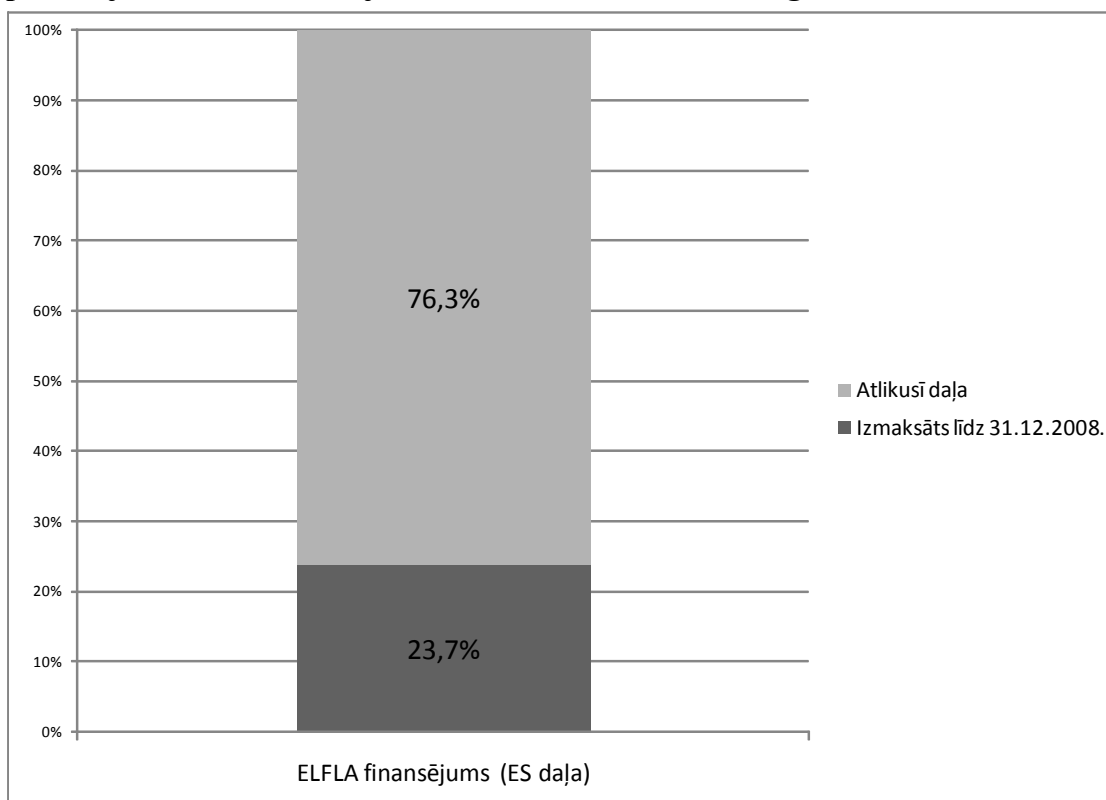
Avots: LAD

11.attēls. Līdz 31.12.2008. LAP kopā veiktās sabiedriskā finansējuma izmaksas attiecībā pret plānotajām izmaksām visā programmēšanas periodā, %

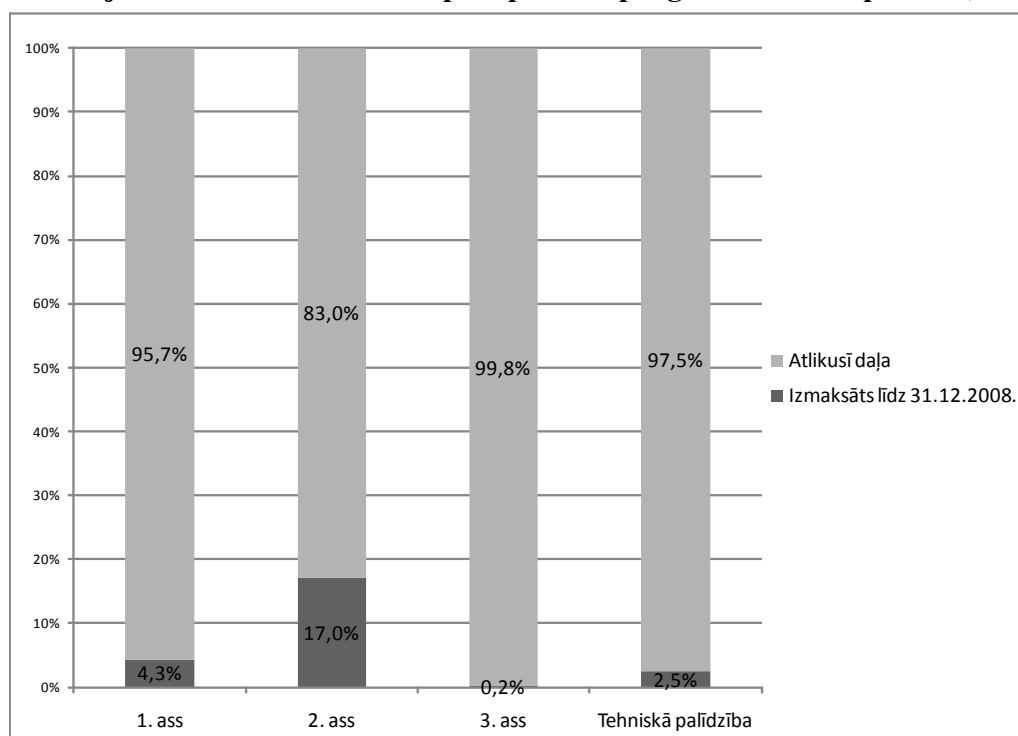
Avots: LAD

12.attēls. Līdz 31.12.2008. no ELFLA kopā veiktās izmaksas attiecībā pret plānotajām ES līdzfinansējuma izmaksām 2007. un 2008.gadā, %

Avots: LAD

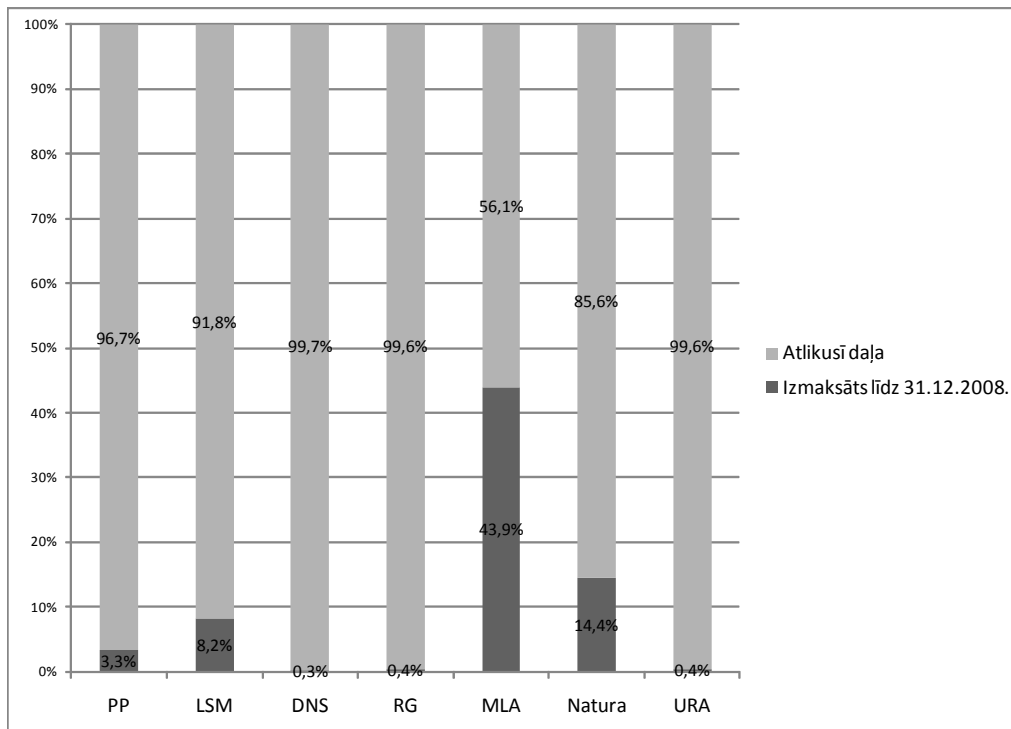
13.attēls. Līdz 31.12.2008. LAP 1., 2. un 3.ass ietvaros un TP veiktās sabiedriskā finansējuma izmaksas attiecībā pret plānoto programmēšanas periodā, %

Avots: LAD

14.attēls. Līdz 31.12.2008. LAP pasākumos veiktās sabiedriskā finansējuma izmaksas attiecībā pret plānotajām izmaksām visā programmēšanas periodā, %

Avots: LAD

5. Kopsavilkums par notiekošām novērtēšanas darbībām ko veic saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1698/2005 86. panta 3. punktu.

Pamatojoties uz Padomes Regulas Nr.1698/2005 86.pantu un 84.panta 4.punktu, Eiropas Komisijas vadlīnijām: „Vienotas uzraudzības un novērtēšanas sistēma” un nacionālajos normatīvajos aktos noteikto deleģējumu, 2008.gada 9.decembrī ZM noslēdza līgumu ar Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūtu par LAP nepārtrauktas novērtēšanas sistēmas izveidošanu un uzturēšanu, kas ietver šādus uzdevumus:

- izveidot LVAEI ietvaros struktūrvienību LAP NNS uzturēšanai, nodrošinot tās darbību ar profesionālu un kvalificētu personālu un attiecīgu aprīkojumu;
- izstrādāt un iesniegt ZM apstiprināšanai ikgadējos Darba plānu projektus, ievērojot noteiktos mērķus, rezultātus un termiņus;
- nodrošināt kvalitatīvu un savlaicīgu darba plānā noteikto uzdevumu izpildi, par progresu regulāri informējot ZM;
- nodrošināt regulāru aktuālākās informācijas apriti, par LAP NNS ietvaros sasniegtajiem rezultātiem.

2008.gadā pēc līguma noslēgšanas LVAEI veica ar monitoringa un novērtēšanas sistēmas izveidi un attīstību saistītās informācijas apkopošanu, kā arī informācijas sistematizāciju un analīzi. Tika veikta arī detalizēta darba plāna izstrāde.

6. Vadošās iestādes un uzraudzības komitejas veiktie pasākumi, lai nodrošinātu programmas īstenošanas kvalitāti un efektivitāti.

6.1. „Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam” uzraudzības komitejas aktivitātes

2008.gada 7.martā notika pirmā LAP uzraudzības komitejas (turpmāk – uzraudzības komiteja) sēde. Sēdē tika izskatīti šādi jautājumi:

- LAP uzraudzības komitejas nolikums;
- SAPARD Latvijas Lauksaimniecības un lauku attīstības programmas 2000.-2006.gadam ieviešanas rezultātu novērtējums;
- Ziņojums par Informācijas sistēmu Lauku attīstības programmas ieviešanai;
- Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam atbalsta pasākuma „Tehniskā palīdzība” iespējamās aktivitātes;
- Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam pasākumos atbalstāmo projektu atlases kritēriji.

2008.gada 8.maijā notika otrā uzraudzības komitejas sēde, kurā tika izskatīti LAP pasākumu projektu atlases kritēriji un apstiprināti grozījumi LAP atbilstoši Vadošās iestādes funkcijām saskaņā ar Padomes Regulas 1698/2005 78.pantā noteikto.

2008.gada 26.jūnijā notika uzraudzības komitejas lēmuma pieņemšana rakstiskās procedūras veidā. Šis lēmums paredzēja gada progresa ziņojuma par 2007.gadu apstiprināšanu, LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” projektu/aktivitāšu atlases kritēriju izskatīšanu un uzraudzības komitejas nolikuma grozījumu saskaņošanu.

2008.gada 1.oktobrī notika trešā uzraudzības komitejas sēde, kuras laikā:

- sniegta informācija Uzraudzības komitejas locekļiem par LAP īstenošanas gaitu;
- saskaņoti grozījumi projekta atlases kritērijos;
- apstiprināti grozījumi LAP.

Tika organizēta arī šādu LAP uzraudzības komitejas lēmumu pieņemšana rakstiskās procedūras veidā:

- 2008.gada 25.septembris – lēmums paredz apstiprināt grozījumus LAP;
- 2008.gada 19.decembris – lēmums paredz apstiprināt grozījumu LAP.

Visi 2008.gadā LAP uzraudzības komitejā apstiprinātie programmas grozījumi ir parādīti Pielikumā Nr.2 „Grozījumi „Latvijas Lauku attīstības programmā 2007-2013.gadam””.

6.2. „Lauku attīstības programmas 2007.- 2013.gadam” uzraudzības komitejas darba grupu tikšanās

2008.gadā tika organizētas divas LAP Uzraudzības komitejas darba grupu tikšanās, kuru ietvaros apriesti konkrēti jautājumi par LAP pasākumu ieviešanu, kas vēlāk virzīti lēmumu pieņemšanai rakstiskās procedūras veidā:

- 2008.gada 24.oktobrī notika darba grupas sanāksme par LAP pasākumu „Lauku saimniecību modernizācija” (par atbalsta intensitātes likmes palielināšanas iespēju

bioloģiskajiem lauksaimniekiem) un „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” (par attiecināmo izmaksu kopējās summas palielināšanu un blakusproduktu pārstrādes attiecināmību pasākuma ietvaros);

- 2008.gada 14.novembrī notika darba grupas sanāksme par LAP pasākumu „Lauku saimniecību modernizācija” (par atbalsta intensitātes likmes paaugstināšanu tehnikas un iekārtu iegādei no pašreiz noteiktajiem 25 % līdz 40% bioloģiskās lauksaimniecības produkcijas ražotājiem).

6.3. Vadošās iestādes darbību reglamentējošo dokumentu izstrāde

Lai nodrošinātu ELFLA Vadošās iestādes kvalitatīvu un efektīvu funkciju īstenošanu atbilstoši Padomes Regulā 1698/2005 (2005.gada 20.septembris) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) (turpmāk – Regula Nr.1698/2005) un Komisijas Regulā 1974/2006 (2006.gada 15.decembris) ar ko paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr.1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) (turpmāk – Regula 1974/2006) noteiktajam un saskaņā ar MK noteikumiem Nr.267, 2008.gada 7.marta LAP Uzraudzības komitejā saņemts apstiprinājums par Vadošās iestādes informēšanas funkcijas daļēju uzdošanu Eiropas Savienības struktūrfondu informācijas centriem, paredzot finansējumu no LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” (turpmāk – Tehniskā palīdzība). Lēmums par finansējuma piešķiršanu pieņemts 2008.gada 13.marta Tehniskās palīdzības komitejas sēdē.

Lai nodrošinātu ELFLA Vadošās iestādes kvalitatīvu un efektīvu funkciju īstenošanu atbilstoši Komisijas Regulā (EK) Nr. 1848/2006 (2006. gada 14. decembris) par pārkāpumiem un par tādu summu atgūšanu, kas nepareizi izmaksātas saistībā ar kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu un informācijas sistēmas organizēšanu šajā jomā, kā arī par Regulas (EEK) Nr. 595/91 atcelšanu noteiktajam (turpmāk – Regula 1848/2006), Vadošā iestāde izstrādājusi iekšējo normatīvo aktu (kārtību) par konstatēto neatbilstību ziņošanu Eiropas Komisijai un apsprendusies par ziņošanas procesa ieviešanu ar LAD un ZM iesaistītajām struktūrvienībām.

Lai nodrošinātu vienotu izpratni par Vadošās iestādes funkciju īstenošanu un nodrošinātu kvalitatīvu un efektīvu LAP ieviešanu, tika veiktas šādas darbības:

- organizēta tikšanās starp LAP Vadošo iestādi un Lauku atbalsta dienestu, kuras laikā notikusi diskusija par LAD uzdoto funkciju izpildi un panākta vienošanās par LAD uzdoto funkciju vienotu izpratni;
- 2008.gada 7.jūlijā sarīkota pirmā Vadošās iestādes komitejas sēde, kuras laikā notikušas diskusijas par LAP pasākumu „Lauku saimniecību modernizācija” un „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)” ieviešanu un administrēšanu;
- 2008.gada 26.jūnijā no LAD saņemts iekšējo normatīvo aktu saraksts, kas reglamentē Vadošās iestādes uzdoto funkciju īstenošanu. Ņemot vērā LAD iesniegto informāciju, Vadošā iestāde guvusi pārliecību, ka LAD ir paredzējis Vadošās iestādes funkciju īstenošanu savos iekšējos normatīvajos aktos un pilda tās atbilstoši Padomes Regulā Nr.1698/2005;
- izstrādāts un precizēts ZM rīkojums par Vadošās iestādes reglamenta apstiprināšanu, kurā noteikti ZM struktūrvienību atbildība un detalizēti noteikti veicamie uzdevumi Vadošās iestādes funkciju īstenošanā, LAD atbildība un detalizēti noteikti deleģētie un veicamie uzdevumi Vadošās iestādes funkciju īstenošanā, kā arī Vadošās iestādes

komitejas darbības pamatprincipi, lai nodrošinātu kvalitatīvu Vadošās iestādes funkciju īstenošanas uzraudzību.

6.4. Uzraudzības un novērtēšanas pasākumi

Vadošās iestāde 2008.gadā veica šādas darbības attiecībā uz LAP ieviešanas izvērtēšanu un uzraudzību:

- lai nodrošinātu kvalitatīvu un efektīvu LAP īstenošanas uzraudzību un nodrošinātu Eiropas Komisijai sniedzamo datu pieejamību, atbildīgās ZM struktūrvienības izstrādājušas un sniegušas nepieciešamo LAP pasākumu datu (rādītāju) kopumus (Eiropas Komisijas noteiktie dati (rādītāji), LAP paredzētie datu (rādītāju) kopumi un ZM struktūrvienību noteiktie datu (rādītāju) kopumi, kas nepieciešami LAP īstenošanas izvērtēšanai) LAD uzkrāšanai izveidotajā informācijas sistēmā (LAP IS);
- pieprasīja pieejas tiesības LAP IS ZM atbildīgajiem darbiniekiem un iesaistīto institūciju pārstāvjiem, kā arī Eiropas Savienības struktūrfondu informācijas centriem.
- ZM atbildīgās struktūrvienības pastāvīgi veica LAP pasākumu īstenošanas un progresa izvērtēšanu, izmantojot LAD informācijas sistēmā pieejamos projektu rezultātīvos un finanšu rādītājus, kā rezultātā tiek lemts par nepieciešamajiem grozījumiem LAP ieviešanā vai projektu iesniegšanas kārtu plānošanu;
- atbilstoši Padomes regulas 1698/2005 83.pantā minētajam, Vadošās iestādes vadītājs un Zemkopības ministrijas atbildīgie darbinieki piedalījušies pārrunās ar Eiropas Komisijas pārstāvjiem par LAP progresa ziņojumu par 2007.gadu, kuru laikā Eiropas Komisijas pārstāvji snieguši viedokli un priekšlikumus par LAP progresa ziņojumu sagatavošanas procesa atbilstību Kopienas tiesību aktos noteiktajam, progresa ziņojumā iekļauto informāciju – 2008.gada 2.decembris, Brisele.

Saskaņā ar nacionālajos normatīvajos aktos noteikto, ELFLA nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas (turpmāk – NNS) uzturēšanu nodrošina Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts (turpmāk – LVAEI). Lai nodrošinātu kvalitatīvu LAP izvērtēšanu:

- Vadošā iestāde veikusi apspriešanos un diskusijas ar LVAEI par veicamajiem uzdevumiem attiecībā uz LAP izvērtēšanu 2009.gadā;
- Vadošā iestāde sniegusi informāciju LVAEI par ZM struktūrvienību noteiktajiem datu (rādītāju) kopumiem, kas nepieciešami LAP izvērtēšanai, kā uzdevumu nosakot LVAEI kompetences ietvaros pārskatīt šos datus un sniegt priekšlikumus to precizēšanai;
- noslēgts līgums ar LVAEI par NNS izveidošanu un uzturēšanu, finansējums paredzēts LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” ietvaros – 09.12.2008 lēmums;
- LVAEI izveidota Lauku attīstības novērtēšanas nodaļa, kas veiks LAP nepārtraukto izvērtēšanu;
- NNS ieviešanas gaitā, uzsākts sagatavošanās process Vidustermiņa un Beigu termiņa novērtējuma izstrādei.

6.5. Informācija par veiktajām pārbaudēm uz vietas

LAP 2.ass pasākumi

2008.gadā LAP 2007.- 2013.gadam pasākumiem un apakšpasākumiem papildus administratīvajām kontrolēm tika veiktas pārbaudes uz vietas atbalsta pretendentu saimniecībās šādos apjomos:

- 1) *MLA* - **4330** kontroles;
- 2) *LIZ platība „Natura 2000” teritorijā* – **577** kontroles;
- 3) *NIM* - **3** kontroles;
- 4) “Agrovide” apakšpasākumos:
  - *BLA* - **135** kontroles;
  - *BDUZ* – **234** kontroles;
  - *BI* - **6** kontroles;
  - *LDGRS* - **0** kontroles¹;
  - *RLZP* - **0** kontroles²;
  - *IDIV* - **9** kontroles.

8. tabula. 2008. gadā veikto fizisko kontroļu skaits LAP 2007.-2013. gadam pasākumu un apakšpasākumu ietvaros

RLP Pasākums	Austrumlatgales	Dienvidkurzemes	Dienvidlatgales	Lielrīgas	Viduslatvijas	Zemgales	Ziemeļaustrumu	Ziemeļkurzemes	Ziemeļvidzemes	Kopā
<i>MLA</i>	659	430	1245	217	501	32	496	249	496	4330
<i>LIZ platība „Natura 2000” teritorijā</i>	54	11	212	22	67	6	48	66	91	577
<i>NIM</i>	0	0	0	0	3	0	0	0	0	3
Agrovide apakšpasākumos:										
<i>BLA</i>	8	7	21	12	19	0	31	10	27	135
<i>BDUZ</i>	18	15	20	15	53	6	46	17	44	234
<i>BI</i>	0	0	0	0	0	6	0	0	0	6
<i>LDGRS</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>RLZP</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>IDIV</i>	0	2	1	2	0	2	1	0	1	9

Avots: LAD

Pārbaudu uz vietas laikā tika arī konstatēts, ka uzmērītā platība bija mazāka nekā deklarētā:

- 1) *MLA* 2472 pieteikumos,
- 2) *LIZ platība „Natura 2000” teritorijā* – 330 pieteikumos,
- 3) *NIM*- 2 pieteikumos,
- 4) “Agrovide” apakšpasākumos:
  - *BLA* – 81 pieteikumos,
  - *BDUZ* – 132 pieteikumos,

¹ 2008.kalendārajā gadā apakšpasākumam LDGRS netika veiktas Fiziskās kontroles, jo 2007.gada Fiziskās kontroles tika veiktas 2007. kalendārā gada IV ceturksnī, bet 2008. gada Fiziskās kontroles tika veiktas 2009. gada I ceturksnī.

² 2008.kalendārajā gadā apakšpasākumam RLZP netika veiktas Fiziskās kontroles, jo 2008. gada Fiziskās kontroles tika veiktas 2009. gada I ceturksnī.

- *BI* – 1 pieteikumā,
- *RLZP-0* pieteikumos³,
- *IDIV*- 6 pieteikumos.

2008. gadā piesakoties uz MLA, LIZ platība Natura 2000 teritorijā, Agrovides apakšpasākumu un NIM atbalstu, lauksaimnieks visā saimniecībā ievēroja lauksaimniecībā izmantojamās zemes laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumus (LLVN). Pretendējot uz MLA, LIZ platība Natura 2000 teritorijā un Agrovides apakšpasākumu atbalstu visā saimniecībā ievēro arī minimālās organiskā mēslojuma un augu aizsardzības līdzekļu lietošanas prasības un citas obligātās prasības.

Minimālās organiskā mēslojuma un augu aizsardzības līdzekļu lietošanas prasības un citas obligātās prasības:

Pasākuma MLA pārbaudēs tika konstatēti 23 pārkāpumi, kad netika ievēroti ugunsdrošības nosacījumi; 1 pārkāpums par mēslošanu un ķīmisko vielu lietošanu virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās; 1 pārkāpums par saimniecisko darbību stingra režīma aizsargjoslā ap ūdens ņemšanas vietām; 1 pārkāpums par augu aizsardzības līdzekļu importēšanu; 1 pārkāpums par pirmās un otrās reģistrācijas klases augu aizsardzības līdzekļu lietošanu; 8 pārkāpumi par A un B kategorijas piesārņojošu darbību veikšanu; 109 pārkāpumi, kad netika ievēroti meliorācijas sistēmu uzturēšana nosacījumi; 15 pārkāpumi, kad netika ievēroti augu un augu atlieku iestrādāšanas augsnē nosacījumi; 141 pārkāpumi, kad netika ievēroti pļavu un ganību apsaimniekošanas nosacījumi; 49 pārkāpumi, kad netika ievērota dzīvnieku reģistrēšanas un apzīmēšanas kārtība.

Pasākuma LIZ platība „Natura 2000” teritorijā pārbaudēs tika konstatēts 1 pārkāpums, kad netika ievēroti ugunsdrošības nosacījumi; 1 pārkāpums, kad netika ievērota dabīgā mēslojuma uzglabāšana; 28 pārkāpumi, kad netika ievēroti meliorācijas sistēmu uzturēšana nosacījumi; 1 pārkāpums, kad netika ievēroti augu un augu atlieku iestrādāšanas augsnē nosacījumi; 43 pārkāpumi, kad netika ievēroti pļavu un ganību apsaimniekošanas nosacījumi; 1 pārkāpums, kad netika ievērota dzīvnieku reģistrēšanas un apzīmēšanas kārtība.

Pasākuma “Agrovide” apakšpasākuma BLA pārbaudēs tika konstatēts 1 pārkāpums par A un B kategorijas piesārņojošu darbību veikšanu; 6 pārkāpumi, kad netika ievēroti meliorācijas sistēmu uzturēšana nosacījumi; 2 pārkāpumi, kad netika ievēroti augu un augu atlieku iestrādāšanas augsnē nosacījumi; 8 pārkāpumi, kad netika ievēroti pļavu un ganību apsaimniekošanas nosacījumi.

Pasākuma “Agrovide” apakšpasākuma BDUZ pārbaudēs tika konstatēts 1 pārkāpums par A un B kategorijas piesārņojošu darbību veikšanu; 1 pārkāpums, kad netika ievēroti ugunsdrošības nosacījumi; 8 pārkāpumi, kad netika ievēroti meliorācijas sistēmu uzturēšana nosacījumi; 15 pārkāpumi, kad netika ievēroti pļavu un ganību apsaimniekošanas nosacījumi; 3 pārkāpumi, kad netika ievērota dzīvnieku reģistrēšanas un apzīmēšanas kārtība.

Pasākuma “Agrovide” apakšpasākuma BI pārbaudēs tika konstatēts 1 pārkāpums par A un B kategorijas piesārņojošu darbību veikšanu.

Kalendārā gada ietvaros veicot pārbaudes uz vietas LAP 2007.- 2013.gadam pasākumiem un apakšpasākumiem, tika konstatēts šāds skaits Laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumu (LLVN) pārkāpumu:

³ 2008.kalendārajā gadā apakšpasākumam RLZP netika veiktas Fiziskās kontroles un uzmērītas platības, jo 2008. gada Fiziskās kontroles tika veiktas 2009. gada I ceturksnī.

9. tabula. 2008. gadā konstatēto LLVN pārkāpumu skaits

Pasākums	Pārkāpums			
	LLVN1	LLVN2	LLVN3	LLVN4
<i>MLA</i>	497	1042	105	1468
<i>LIZ platība „Natura 2000” teritorijā</i>	61	107	8	202
“Agrovide” apakšpasākumos:				
<i>BLA</i>	12	40	3	40
<i>BDUZ</i>	18	58	7	80
<i>BI</i>	0	1	0	0
<i>RLZP</i>	0	0	0	0
<i>IDIV</i>	3	5	1	1

Avots: LAD

LLVN1 – lauksaimniecībā izmantojamo zemi kopj un kultūraugus tajā audzē, izmantojot sugai atbilstošu sējas un sējumu kopšanas agrotehniku – ievēro sējas termiņus, nepieciešamo mēslošanu, kā arī nezāļu ierobežošanas un citus augu aizsardzības pasākumus;

LLVN2 – lauksaimniecībā izmantojamā zemē tiek uzturēta lauksaimnieka atbildībā esošā meliorācijas sistēma, nodrošinot zemes mitruma režīma regulēšanu;

LLVN3 - augus vai augu atliekas un rugājus iestrādā augsnē, lai uzturētu lauksaimniecībā izmantojamās zemes auglību;

LLVN4 – pastāvīgās pļavas vai ganības, kā arī aramzemē iesētos ilggadīgo zālāju noganīšana vai nopļaušana.

LAP 1. un 3. ass pasākumi

10. tabula. 2008. gadā veiktās pārbaudes projektu īstenošanas vietās

Pasākuma nosaukums	Pārbažu skaits		
	Pārbaude projektu atlasē laikā	Pārbaude projekta īstenošanas laikā	Pārbaude uz vietas
Lauku saimniecību modernizācija	169	1302	52
Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	7	0	0
Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)	18	21	1
Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	193	0	0

Avots: LAD

Pārbaude projektu atlasē laikā – tiek veikta pirms līguma slēgšanas.

Pārbaude projekta īstenošanas laikā – tiek veikta pēc gala maksājuma pieprasījuma saņemšanas, kā arī ja projektu paredzēts realizēt divās/trīs kārtās un līdz gala maksājuma pieprasījumam pieprasītā attaisnoto izdevumu summa pārsniedz 50% no kopējās projekta attaisnoto izdevumu summas, tad papildus pārbaudi veic kārtā, kurā šī summa sasniedz 50%.

Pārbaude uz vietas – tiek veikta pēc gala maksājuma pieprasījuma saņemšanas kā padziļinātā pārbaude.

Pārbaude projektu atlases laikā un Pārbaude uz vietas tiek veiktas uz riska analīzes pamata.

Pārbaude projekta īstenošanas laikā – tiek veikta visiem atklātu projektu iesniegumu pieteikumiem.

Pārbaudēs projektu īstenošanas vietās konstatēti atbalsta saņemšanas nosacījumu pārkāpumi tikai pasākumā “Lauku saimniecību modernizācija”.

Galvenie konstatējumi ir:

- Projektam pieteikta jauna būvniecība, bet pārbaudē konstatēts, ka būvniecība gandrīz pabeigta pirms līguma noslēgšanas (Pārbaude projektu atlases laikā).
- Lietotas lauksaimniecības tehnikas iegāde (Pārbaude projekta īstenošanas laikā).
- Nepilnīgi projektā plānoto darbu izpildes pamatojošie dokumenti - tehnisko konsultāciju sniegšana būvniecībā (Pārbaude uz vietas).

2008.gadā Lauku atbalsta dienestā pārbaudēm uz vietas bija piesaistīti 55 darbinieki.

6.6. Koordinācijas nodrošināšana ar citiem Kopienas finanšu instrumentiem

Lai nodrošinātu ELFLA saderību, atbilstību Kopienas politikai, prioritātēm, kā arī ELFLA izdevumu nošķirtību no citiem Kopienas finanšu instrumentiem:

- ELFLA Vadošās iestādes vadītājs un deleģētie atbildīgie ZM pārstāvji piedalījušies ES Struktūrfondu un Kohēzijas fonda Uzraudzības komitejas sēdēs, ko organizē ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda Vadošā iestāde Finanšu ministrija – 06.11.2008, 11.12.2008 (lemts par grozījumiem ES struktūrfondu darbības programmās un projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju apstiprināšanu);
- ZM atbildīgie darbinieki savas kompetences ietvaros izvērtējuši un snieguši atzinumus par ES Struktūrfondu un Kohēzijas fonda Uzraudzības komitejas lēmumiem, kas pieņemti rakstiskās procedūras veidā, kā arī ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda Vadošās iestādes izstrādātajiem normatīvo aktu projektiem.
- Vadošā iestāde 2008.gada 27.februārī nosūtīja Finanšu ministrijai vēstuli „Par grozījumiem Darbības programmā „Uzņēmējdarbība un inovācijas”, kurā lūdza 2007. – 2013.gada plānošanas perioda Eiropas Savienības fondu uzraudzības komitejas sēdē precizēt atsauci uz ELFLA lauku attīstībai līdzfinansētajiem pasākumiem.

6.7. Konstatēto neatbilstību ziņošana Eiropas Komisijai

„Latvijas lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam” īstenošanas procesā 2008.gadā neatbilstības nav konstatētas un neatbilstoši veikto izdevumu atmaksa nav veikta.

6.8. Valsts lauku tīkls, tā izveidošana un darbība

Atbilstoši Kopienas un nacionālajos tiesību aktos noteiktajam 2008.gadā tika:

- izveidots Valsts lauku tīkla sekretariāts;
- izveidota Valsts lauku tīkla Sadarbības padome, iekļaujot tās sastāvā attiecīgos sociālos partnerus, kā arī organizētas 3 Sadarbības padomes sēdes (16.10.2008, 06.11.2008, 02.12.2008, 18.12.2008);
- apstiprināta Valsts lauku tīkla Rīcības programma un īstenojamās aktivitātes 2008. un 2009.gadam, finansējums paredzēts LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” ietvaros;
- veikts darbs pie informācijas un publicitātes pasākumu ieviešanas – izveidots Valsts lauku tīkla logo un mājas lapa www.laukutikls.lv.

6.9. Lielāko programmas pārvaldības problēmu kopsavilkums un visi veiktie pasākumi

11. tabula. Vadošās iestādes funkciju īstenošanas procesā konstatētās problēmas un iespējamie risinājumi

Nr.p.k.	Konstatētās problēmas	Veiktās darbības
1.	Šobrīd ir apgrūtināts LAP uzraudzības process, jo LAD izveidotajā informācijas sistēmā uzkrātā informācija par LAP ieviešanas progresu ir sadrumstalota, bet sistēma nav lietotājam draudzīga un tās lietošanai ir nepieciešamas papildus prasmes. Turklāt, aktuālās informācijas apkopšanai uztveramā veidā ir nepieciešams laiks un attiecīgās informācijas apkopšanas darbības ir jāatkārto ik reizi, kad nepieciešama aktuālākā informācija.	1. Izstrādāt vienotu apkopotas informācijas šablonu par finansējuma apguves progresu un vienoties ar LAD par iespējām to kā standartatskaiti iekļaut Oracle Discoverer datu noliktavā; 2. Nodrošināt informācijas pieejamību sabiedrībai, pastāvīgi ievietojot informāciju ZM mājas lapā (atbilstoši noteiktajam formātam).
2.	Uzraudzības komitejas lēmumu pieņemšanas process ir pārāk laikietilpīgs un tas kavē aktuālu problēmu operatīvu risināšanu	Ir pārskatīta lēmumu pieņemšanas kārtība, paredzot īsākus termiņus lēmumu projektu saskaņošanai, ja lēmumi tiek pieņemti rakstisko procedūru veidā, kā arī saīsināts Uzraudzības komitejas sēžu protokolu saskaņošanas termiņš.
3.	ES struktūrfondu mājas lapā nav detalizētas informācijas par ELFLA, tādējādi nepieciešams informēt sabiedrību par ELFLA kā vienu no ES fondiem	Notikušas sarunas ar ES struktūrfondu Vadošo iestādi (Finanšu ministrija) par ELFLA informācijas ievietošanu ES fondu mājas lapā. Pēc attiecīgas vienošanās nepieciešams nodrošināt attiecīgās informācijas apmaiņu un tās ievietošanu mājas lapā www.esfondi.lv .
4.	Grozījumu LAP apstiprināšana EK (izskatīšanas laiks 4 mēneši) ir laikietilpīga, tādējādi daži jautājumi	Nepieciešams veikt sarunas ar EK par izskatīšanas termiņa samazināšanu un paredzot

	zaudē savu aktualitāti un nevar tikt ieviesti attiecīgajā periodā, kas rada nelabvēlīgu ietekmi uz situāciju Latvijā	steidzamu jautājumu izskatīšanu saīsinātā termiņā
--	--	---

Arī Maksājumu iestāde savā darbībā saskārās ar vairākām programmas pārvaldības problēmām. Galvenie projektu noraidījuma iemesli bija šādi:

- pretendenta neatbilstība atbalsta saņemšanas nosacījumiem;
- projekta ietvaros paredzēto aktivitāšu neatbilstība atbalsta saņemšanas nosacījumiem;
- drošu finanšu vadības principu neievērošana;
- dzīvotspējas kritēriju neizpilde.

Galvenie līgumu laušanas iemesli bija šādi:

- līgumu nosacījumu neizpilde;
- nepietiekošs finansējums projekta īstenošanai;
- pretendenta atsaukums īstenot projektu.

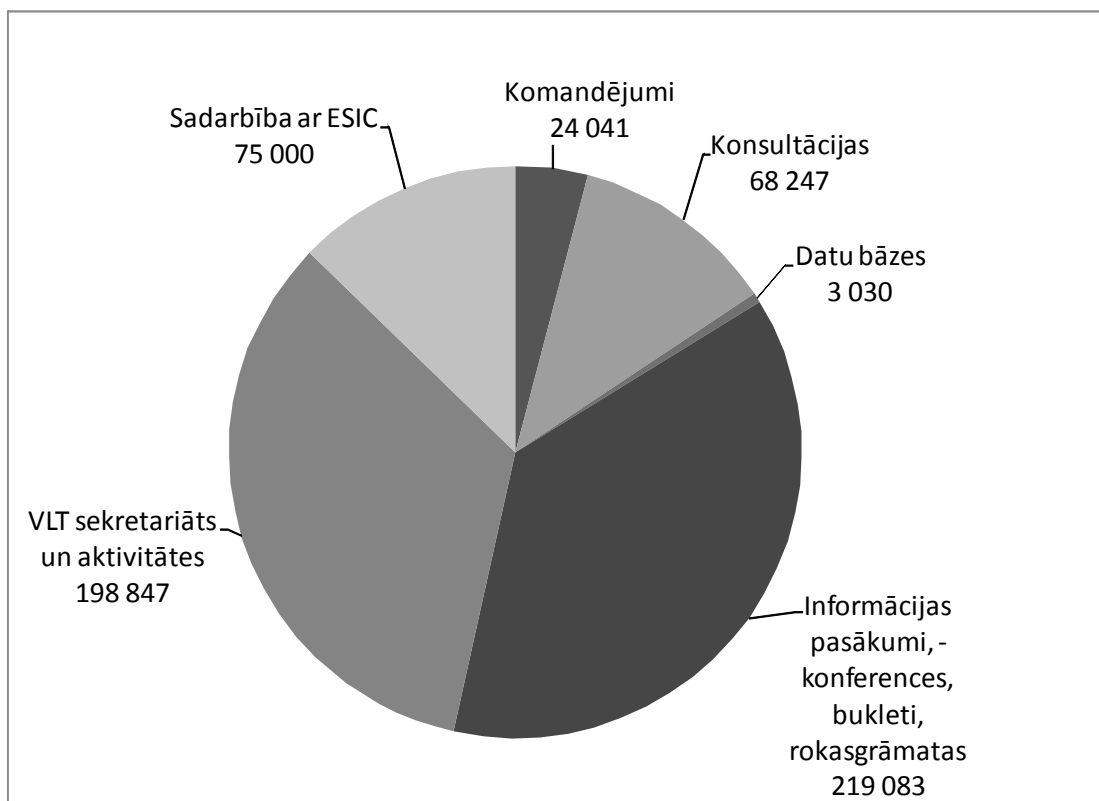
Lielākās administrēšanas problēmas 2008.gadā, ar ko saskārās LAD saistībā ar LAP pasākumu ieviešanu bija šādas:

- sarežģīti atbalsta saņemšanas nosacījumi – piemēram, pasākumā “Lauku saimniecības modernizācija” diferencētas atbalsta intensitātes aprēķināšanas kārtība vai pasākumā “Uzņēmumu radīšana un attīstīšana” mikrouzņēmuma statusa noteikšana;
- atbalsta saņēmējiem trūkst informācijas par nākamo projekta iesniegumu kārtu izsludināšanas termiņiem un piešķirto finansējumu;
- regulārās izmaiņas LAD informācijas sistēmā sakarā ar atbalsta saņemšanas nosacījumu maiņu vai jaunu pasākumu/aktivitāšu ieviešanu.

6.10. Tehniskās palīdzības izmantošana

2008.gadā no LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” līdzekļiem tika izlietoti 985 638 Ls. No tiem ELFLA Vadošā iestāde no LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” 2008.gadā izlietoja 617 463 Ls (skat. 3.attēlu „LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” līdzekļu izlietojums 2008.gadā”), bet ELFLA Maksājumu iestāde – 368 175 Ls.

15.attēls. LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” līdzekļu izlietojums ELFLA Vadošajā iestādē 2008.gadā (Ls).

Avots: ZM

No LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” finansējuma 2008.gadā ELFLA Vadošā iestādē īstenoja un pabeidza šādas aktivitātes:

- Datu bāzes izveide uzraudzības un novērtēšanas indikatoriem Lauku attīstības programmas 2007.-2008.gada apakšpasākuma „Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība”;
- „Izglītojošu konferenču (semināru) cikls „Finanšu resursu pieejamība Latvijas lauku attīstības programmas 2007-2013. gadam kontekstā””;
- Ziņojums par "Lauku attīstības plānā 2004.-2006.gadam" paveiktā (ex-post) novērtējums;
- uzraudzības komiteju, vadības grupu un citu ar LAP uzraudzību un ieviešanu saistītu organizatorisku pasākumi;
- komandējumi, pieredzes apmaiņas braucieni LAP izstrādē, uzraudzībā, aktivitāšu ieviešanā un administrēšanā iesaistītajiem darbiniekiem;
- tulkošanas darbi par LAP 2007.-2013.gadam grozījumu sagatavošanu un citi attiecināmi tulkojumi;
- konference par VPD nacionālās programmas projekta „Profesionālās apmācības 2005-2006” ieviešanas rezultātiem un „LAP 2007.-2013” pasākuma „Arodapmācības un informācijas pasākumi” ieviešanu - 2008.gada oktobris;
- lieljaudas kopētāja un krāsainā printera iegāde ELFLA un ELGF Kompetentās iestādes darbības nodrošināšanai;

- semināru cikls vietējām rīcības grupām par Ministru kabineta noteikumiem Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam 4.ass 4.10.pasākuma "Vietējās attīstības stratēģijas" kontekstā;
- seminārs "Valsts lauku tīkla izveide Latvijā, Lietuvā un Igaunijā. Somijas pieredze Valsts lauku tīkla izveidē";
- raidījumu cikls „LAP pasākumi 2007.-2013.gadam informatīvi izglītojošs skaidrojums Latvijas un reģionālajās televīzijās lauksaimniekiem par finanšu apguves iespējām”;
- Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam komunikāciju aktivitāšu koordinēšana (viena darbinieka atļūdzība darbam Preses un sabiedrisko attiecību nodaļā);
- starptautisks lauku attīstības ministru forums „Jauni izaicinājumi lauku attīstībai pēc Kopējās lauksaimniecības politikas „veselības pārbaudes””;
- Baltijas valstu, Polijas un Somijas sadarbības konference par Lauku attīstības programmas 2007-2013.gadam ieviešanu;
- prezentācijas materiālu izgatavošana ES karoga un ELFLA jauno logo izglītojošu konferenču un informējošu semināru vajadzībām Latvijas Lauku attīstības programmas 2007-2013. gadam kontekstā;
- tehniskās specifiskācijas sagatavošanai augšņu karšu datu bāzes digitizācijai un aktualizācijai;
- diktofona iegāde Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam uzraudzības komitejas darba nodrošināšanai;
- Latvijas delegācijas (9 cilvēki) komandējums uz Kipru dalībai konferencē par lauku attīstību;

No LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” finansējuma 2008.gadā ELFLA Maksājumu iestāde īstenoja un pabeidza šādas aktivitātes:

- LAP pasākumu administrēšanai nepieciešamās informācijas sistēmas izstrāde un papildināšana.
- LAP pasākumu administrēšanai izmantojamās datortehnikas iegāde;
- LAP pasākumu administrēšanai izmantojamās informācijas sistēmas tehniskās darbības nodrošināšana iegādājoties nepieciešamos serverus un programmnodrošinājumu;
- LAP pasākumu administrēšanā iesaistīto Lauku atbalsta dienesta Centrālā aparāta darbinieku (aptuveni 20) darba samaksa par 2008.gadu;
- publicitātes un informācijas aktivitātes par LAP pasākumiem;
- LAP paredzēto pasākumu administrēšanas procesā iesaistīto darbinieku apmācību semināri;
- platību maksājumu rokasgrāmatas un atbalsta iesniegumu veidlapu LAP pasākumiem izgatavošana;
- kārtības, kādā veicamas Eiropas lauksaimniecības fonda lauku attīstībai Ex post pārbaudes, izstrāde.

6.11. Veiktie pasākumi, lai nodrošinātu to, ka informāciju par programmu izplata saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1698/2005 76. pantu

Vadošās iestādes veiktās darbības informācijas un publicitātes jomā 2008.gadā:

- pastāvīgi (katru mēnesi) tika apkopota informācija par LAP pasākumu ieviešanu – informācija par normatīvo aktu izstrādi – Ministru kabineta noteikumu izstrādes process, LAP pasākumu projektu iesniegšanas kārtu izsludināšana u.c. informācija par LAP pasākumu ieviešanu;
- pastāvīgi sadarbībā ar Preses un sabiedrisko attiecību nodaļu tika sagatavotas preses relīzes par LAP pasākumu ieviešanu – par Ministru kabineta noteikumu izstrādi, LAP projektu iesniegšanas kārtu uzsākšanu un slēgšanu, par sanāksmēm ar sociālajiem partneriem par LAP pasākumu ieviešanu;
- organizēti 2 semināri, 2 preses konferences, 6 ministra uzstāšanās radio, 3 tikšanās ar lauksaimniekiem Latvijas reģionos un sniegta informācija masu medijiem par LAP;
- pastāvīgi tika sniegta informācija par aktualitātēm LAP lauksaimnieku un pārtikas ražotāju sabiedrisko organizāciju un meža nozares interešu grupu organizētajās sanāksmēs un semināros;
- organizēta konference par LAP pasākumu „Arodapmācības un informācijas pasākumi”, par iepriekšējo pieredzi un iespējām – 24.10.2008;
- sadarbībā ar biedrību „Latvijas Lauku forums” organizētas 2 tikšanās ar potenciālajiem atbalsta saņēmējiem par LAP 4.ass pasākumu ieviešanu ;
- 2008.gada novembrī noslēgti līgumi ar plānošanas reģioniem par informācijas pasākumu ieviešanu Latvijas teritorijā, paredzot 1 konsultanta pakalpojumus katrā reģionā par informācijas sniegšanu interesentiem par LAP finansējuma iespējām un aktualitātēm attiecībā uz LAP ieviešanu;
- Zemkopības ministrijas atbildīgo darbinieku dalība Plānošanas reģionu organizētajā konferencē par LAP aktualitātēm un LAP pasākumu īstenošanu;
- pastāvīgi ievietota informācija un nepieciešamie dokumenti Kopienas Vadības informācijas sistēmā (SFC 2007) – Uzraudzības komitejas darba dokumenti, grozījumi LAP, vēstules Eiropas Komisijai par LAP ieviešanu.

Maksājumu iestādes veiktās darbības informācijas un publicitātes jomā 2008.gadā:

- informatīvās brošūras lauksaimniekiem “Rokasgrāmata platību maksājumu saņemšanai 2008. gadā” izstrādāšana, kurā tika iekļauta arī informācija par LAP 2007.- 2013.gadam pasākuma Agrovīde apakšpasākumiem;
- sagatavotas preses relīzes LAP pasākuma Agrovīde apakšpasākumu un pasākuma NIM uzsākšanas gadījumos;
- lauksaimnieki tika aicināti arī 2008.gadā pieteikties LAP pasākumiem MLA un LIZ platība „Natura 2000 teritorijā “;
- aktuālās informācijas atjaunošana LAD interneta mājas lapā <http://www.lad.gov.lv>;
- ikmēneša LAD tikšanās ar lauksaimnieku nevalstiskajām organizācijām;
- dalība reģionālajās lauksaimnieku konferencēs;
- sakarā ar Elektroniskās pieteikšanās sistēmas ieviešanu tika veiktas lauksaimnieku un lauku konsultantu apmācības;

- “Latvijas Vēstnesī” tika publicēti paziņojumi par projekta iesniegumu pieņemšanas uzsākšanu, norādot pieņemšanas termiņus, pieejamo finansējumu, projektu iesniegšanas vietas un norādot, kur ir pieejama informācija par atbalsta saņemšanas nosacījumiem;
- LAD mājas lapā ir publicēta visa nepieciešamā informācija par atbalsta saņemšanas nosacījumiem aktuālajiem pasākumiem – Lauku attīstības programma 2007.-2013.gadam, ES un Latvijas Republikas normatīvie akti, projekta iesnieguma veidlapas un metodiskie norādījumi to aizpildīšanai, LAD paziņojumi un citi noderīgi dokumenti, kuri nepieciešami, lai pretendētu uz ELFLA atbalstu;
- publikācijas laikrakstos par ELFLA fonda pasākumu aktualitātēm;
- dalība ZM rīkotajos semināros un konferencēs;
- izveidota atsevišķa sadaļa mājas lapā, kur ir publicēti maksājumu saņēmēji.

Pielikums Nr.1

2008.gadā atvērtās LAP pasākumu pieteikumu pieņemšanas kārtas un tām piešķirtais sabiedriskais finansējums

LAP pasākumi	1. kārtā		2. kārtā		3. kārtā		4. kārtā	
	lesniegumu pieņemšana	finansējums (Ls)	lesniegumu pieņemšana	finansējums (Ls)	lesniegumu pieņemšana	finansējums (Ls)	lesniegumu pieņemšana	finansējums (Ls)
121 Lauku saimniecību modernizācija			14.01.-14.02.	17 426 463	09.06.-09.07.	13 345 743	03.11.-03.12.	25 874 144
122 Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana	03.11.-05.12.	5 320 422						
123 Lauksaimniecības un mežsaimniecības produktu pievienotā vērtība	09.06.-09.07.	9 308 249						
141 Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija*	03.11.-15.12.	2 170 835						
142 Ražotāju grupas***	10.11.-10.12.							
212 Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)	līdz-15.05.*	26 900 000						
213 Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK	līdz-15.05.*	1 400 000						
214 Agrovīdes maksājumi	līdz 15.05.* vai 03.09.	112 493 063						
223 Nelauksaimniecības zemes pirmreizēja apmežošana	15.12.-15.01.2009.							
224 Natura 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)	līdz-15.05.*	1 700 000						
226 Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	03.11.-05.12.	1 493 360						
312 Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	03.11.-03.12.**	10 000 000	09.06.-09.07.	11 991 403	03.11.-03.12.	8 338 203		
313 Tūrisma aktivitāšu veicināšana	15.11.-15.12.	3 040 616						
321 Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	08.09.-30.09.	30 000 000	01.10.-31.10.	5 000 000	03.11.-28.11.	5 000 000	01.12.-19.12.	5 000 000
323 Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	15.11.-15.12.	1 520 305						
410 Vietējās attīstības stratēģijas	03.11.-03.12.	16 463 222						

* ar atbalsta apjoma samazināšanu - līdz 9.jūnijam

** 1.kārtā 312.pasākuma apakšpasākumam "Enerģijas ražošana no lauksaimniecības un mežsaimniecības izcelsmes biomasas"

*** pasākuma pieteikumu pieņemšanas kārtai netika piešķirts konkrēts finansējuma apjoms

Grozījumi „Latvijas Lauku attīstības programmā 2007-2013.gadam”

Nr.p.k.	Pasākuma/ apakšpasākuma kods	Pasākuma nosaukums	EK iesniegto grozījumu apraksts	LAP rindkopa	Grozījumu apstip- rināšana Uzrau- dzības komitejā - veids (sēde/ lēmums)	Grozījumu apstip- rināšana Uzrau- dzības komitejā	Grozījumu iesniegšana EK	Komunikācija ar EK	Veiktie precizējumi pēc komunikācijas ar EK	Apstip- rināts EK
Grozījumi LAP I										
1.		Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam 9.nodaļa „Konkurences izvērtēšana”	svītrot atsauci uz pasākumu „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem” attiecībā uz <i>de minimis</i> atbalsta nosacījuma piemērošanu	1163., tabulas 3.rinda	sēde	08.05.2008	10.07.2008.	-	-	24.11.2008
Grozījumi LAP II										
2	111	„Arodapmācības un informācijas pasākumi” aktivitātē „Arodapmācības”	precizēt atbalsta saņemšanas nosacījumus, nosakot iesniegto projektu vērtēšanu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajam, izslēdzot projektu vērtēšanu atbilstoši veiktajai iepirkumu procedūrai un projektu realizāciju, izslēdzot iepirkuma tehniskā apraksta esamību	528	sēde	01.10.2008.	19.12.2008.			
3	114	Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana	- svītrot nosacījumu, ka atbalsta saņēmējs noslēgtā līguma ietvaros var saņemt konsultāciju izmaksu kompensāciju tikai vienu reizi par attiecīgo jautājumu; - veikt redakcionālus precizējumus.	597; 598; 601; 603	sēde	01.10.2008.	19.12.2008.			

4	121	LAP pasākums "Lauku saimniecību modernizācija"	palielināt kopējo attiecināmo izdevumu kopsummu visā programmēšanas periodā līdz 10 000 000 EUR, ja atbalsta pretendents ir atbilstīga lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība iepriekšējo 2 000 000 EUR vietā	618	sēde	01.10.2008.	19.12.2008.	-	
5			papildināt ar aktivitātēm: - ārējo ūdensapgādes un elektroapgādes sistēmu izveidošana/rekonstrukcija; - laukumu pie lauksaimniecības ražošanas būvēm un saimniecības pievadceļu uz lauksaimniecības ražošanas objektu būvniecība vai rekonstrukcija	611	sēde	01.10.2008.			
6			noteikt papildus atbalsta intensitātes piešķiršanu bioloģiskajiem lauksaimniekiem	617	rakstiskā procedūra, Lēmums Nr.L-2008/04	19.12.2008.			
7.1	125	Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	Infrastruktūra lauksaimniecības zemēs: - paplašināt atbalstu pašvaldību meliorācijas sistēmām (pašvaldības un valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmas); - veikt redakcionālus precizējumus.	679; 684; 685; 686; 687	sēde	01.10.2008.	19.12.2008.		
7.2			Infrastruktūra meža zemēs: - paplašināt atbalstu pašvaldību meliorācijas sistēmām (pašvaldības un valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmas); - veikt redakcionālus precizējumus.	676; 683; 684; 685; 686; 687					
8	224	„NATURA 2000 maksājumi īpašniekiem)” (meža	sašaurināt atbalsta saņēmēju loku, no tā izslēdzot pašvaldības	934	rakstiskā procedūra, Lēmums Nr. L-2008/03	25.09.2008.	19.12.2008.		

9	226	„Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvo pasākumu ieviešana” aktivitāte „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un/vai dabas katastrofu radīto postījumu vietās”	papildināt atbalsta saņēmēju sarakstu ar valsts pārvaldes iestādēm un valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībām	955	rakstiskā procedūra, Lēmums Nr. L-2008/03	25.09.2008.	19.12.2008.			
10	312 (311)/1	„Atbalsts mikrouzņēmumu radīšanai un attīstībai”	– aizstāt detalizēto atbalstāmo nozaru sarakstu, ar vispārīgu nozaru sarakstu	985	rakstiskā procedūra, Lēmums Nr. L-2008/03	25.09.2008.	19.12.2008.			
			– precizēt atsauci uz regulas nomaiņu	1163	–	–				
11	312 (311)/3	„Enerģijas ražošana no lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes biomasas”	palielināt attiecināmo izmaksu summu vienam atbalsta pretendētā līdz 6 milj. LS jeb 8,5 milj. EUR iepriekšējo 200 000 EUR vietā	1004	sēde	01.10.2008.	19.12.2008.			
12	413	„Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā”	– palielināt atbalsta summu projekta attiecināmajiem izdevumiem, nosakot 28 458 EUR vai 20 000 latī; – papildināt aktivitātes ar vienkāršotu rekonstrukciju, renovāciju un vienkāršotu renovāciju.	1124; 1126	rakstiskā procedūra, Lēmums Nr. L-2008/03	25.09.2008.	19.12.2008.		–	

13	LAP noteiktā pamatlīdzekļu neaizvietošanas definīcija	<p>- noteikt, ka šī definīcija neattiecas uz traktortehnikas, piekabju un agregātu vienībām, kas ir vecākas par 10 gadiem no to izlaides datuma un meliorācijas sistēmu renovāciju, ja meliorācijas sistēma ir vecāka par 25 gadiem un ja projektā paredzētajos meliorācijas sistēmas renovācijas darbos izrokamais grunts apjoms (kubikmetros) ir vismaz 30% apmērā no renovējamās meliorācijas sistēmas izbūvē izraktā grunts apjoma (kubikmetros);</p> <p>- precizēt pamatlīdzekļu neaizvietošanas definīcijā izmantotos terminus un nosacījumus attiecībā uz traktortehniku, aprīkojumu un iekārtām.</p>	511	sēde	01.10.2008.	19.12.2008.		-	
14	LAP 16.sadaļa "Tehniskā palīdzība"	<p>papildināt ar institūcijām, kuras tiesīgas saņemt finansējumu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - juridiskas personas vai valsts institūcijas; - valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”. 	1269; 1270; 1278	sēde	01.10.2008.	19.12.2008.		-	